

Megkérdeztük: Szívi Józsefet

Mi van a BEFŐT-ben?

A KISZ Budapesti Bizottsága egyetemi-középiskolai és szakmunkástanuló osztályának helyettes vezetője egyúttal a márciusra tervezett EFIN (egyetemi, főiskolai ifjúsági napok - közgáz módra BEFŐT) rendezvénysorozat egyik főszervezője is. Hol tartunk a programok előkészítésében?

Klubjában március 19-én Pozsgay Imre művelődési miniszterrel találkozhatunk; az ELTE jogi karán pedig március 20-án délután Hetényi István pénzügyminiszter válaszol majd az aktuális gazdasági és társadalompolitikai kérdésekre.

Fontos eseményeknek számítanak a KISZ-aktivisták és egyetemi, főiskolai hallgatók politikai tanácskozásai. Az első a hallgatók közművelődési és kulturális tevékenységével, ezek rendszerével foglalkozik. Arra a kérdésre keressük majd a választ, hogy mi a közművelődési tevékenység szerepe az értelmiségivé válásban. A tanácskozással március 19-én 14 órakor az ELTE Jogi Karán kerül sor. Március 20-án, 14 órakor a Közgázon rendezünk vitát a demokratizmus, a diákönkormányzat, a KISZ közéleti tevékenysége kérdéseiről. A tanácskozásokra minden egyetemi és főiskolai hallgatót szívesen látunk, szeretnénk, ha minél több kérdésrel kapcsolatos vélemény, javaslat felszínre kerülne. A vitákban felmerült javaslatokat, észrevételeket a helyszínen egy összefoglalóban rögzítjük, amelyeket részben a KISZ Budapesti Bizottsága igyekszik majd hasznosítani további munkájában, részben szeretnénk „becsatornázni” a budapesti küldöttgyűlés és a KISZ X. kongresszusa előkészítési folyamatába. Továbbá közvetítjük ezeket az illetékes állami és társadalmi szervekhez és az egyes egyetemek, főiskolák KISZ-vezetőihez. A kérdések és javaslatok további sorsát többek között az egyetemi, főiskolai újságokban is szeretnénk folyamatosan figyelemmel kísélni.

Magáról a rendezvényről a napokban „Tájéoló” címmel programfüzet jelenik majd meg, amelyet természetesen eljuttatunk a főiskolákra, egyetemekre is. Előzetesként címszavakban csak annyit, hogy lesznek kulturális, sportrendezvények, filmbemutatók, tárlatok, fellépnek az intézmények hallgatói öntevékeny művészeti csoportjai is.

Magá a rendezvénysorozat a március 14-i hét végén sportprogrammal kezdődik, amelyet a SOTE szervez, s amelyre a Nemzeti Sportuszodában kerül majd sor. A következő hét vége programjainak az ELTE, a Közgáz, a SOTE és a Bánki Donát főiskola lesz a gazdája. A programok két kiemelt rendezvénye két fórum lesz: az érdeklődők a SOTE Medicor

Reméljük, a programok közül mindenki talál majd érdeklődésének megfelelőt. Találkozunk tehát március 14-én az EFIN megnyitóján!

B. K. T.

Nőnap köszöntő

Világszerte üzemekben, intézményekben, a férfi társadalom e napon a nőket köszönti, bizonyítást adva megbecsülésükről, tisztelőtől. E nap alkalom arra, hogy a társadalom is számotadjon magának mit tesz és tett a nők egyenjogúságáért. A szocialista társadalom nem tesz különbséget férfi és nő jogai között. Nem tesz elvben, törvényekben, szándékában. És a gyakorlatban? Be kell látnunk, hogy az elvileg egyenlő lehetőségek kihasználása elé tegnap gondolkodás máig ható szemléletmódja görbit nehezen leküzdhető akadályt. Mert például az iskolából kimaradó lány sorát egy legyintéssel elintézik, hogy: „Anyának, aszszonyának azért jó lesz”, addig hiába az egyenlő lehetőség. Nem is beszélve arról, hogy ez mennyire nem igaz,

hiszen a gyermek érzelmi, értelmi nevelése erősen megcsúszott az anya képzetlenségét. Ha társadalmunk legyőzi ezt a gondolkodásmódot, akkor válhat általános érvényű gyakorlattá a különbségek eltűnése, az iskolai végzettség, a szakképzés és ebből fakadóan a keresetek területén is.

Ezen a napon nemcsak azt a néhány nőt ünnepelem, akiket szeretünk (feleségét, anyát, szeretőt), hanem köszöntjük azokat a munkatársakat is, akikről a mindennapok ingerült roha-

násában hajlamosak vagyunk elfeledni, hogy nők, akik több figyelmet, tapintatot, gyengédséget várnak el. Ha ezt megadjuk nekik, úgy nemcsak az ő közérzetük, de a miénk, férfiaké is jobb lesz, könnyebbé válik az olykor fagyos munkahelyi, vagy családi légkör elviselése is. Ezekkel az elvárásaikkal nevelnek minket, igényességük igényességet szül. S az igényesség az emberi fejlődés egyik legfontosabb hajtóereje.

L. W.

Az egyetem állami és társadalmi vezetői a nemzeti nőnap alkalmából szeretettel köszöntik egyetemünk valamennyi női oktatóját, dolgozóját és hallgatóját.
Csizmadia Ernő Szarvas László Selmei Lajos
rektor pb-titkár szb-titkár
Adám László
KISZ-titkár

Óvári Miklós a klubban

Nyitó Polvax

Az olajár-begyűrőzésen és más unos-untalan hangoztatott okokon túl „népgazdaságunk jelenlegi problémái... belső okok következményei is: a gazdasági-társadalmi fejlődés olyan fokra ért el, amelytől az intenzív fejlődés korábbi módszereivel nem lehet továbblépni. Ezért... az a legfontosabb feladat, hogy kibontakoztassuk a gazdasági fejlődés minőségi kérdéseit... A megújulási képesség alapja pedig a társadalom demokratikus intézményeinek jó működésén túl éppen a kultúra, a műveltség, a kreativitás, az adaptációs képesség, az új iránti fogékonyság fokozása” — az Óvári Miklós cikkében is leírt alapvető korszakvetelmények miatt kézenfekvő volt a kulturális kérdésekkel foglalkozó KB-titkár, PB-tag vendégül látása. Hiszen ezért tanulunk, saját alakuló eszméinket is megosztva, klubunk rendezvénysorozatában a gazdasági, tudományos, kulturális avantgarde számos tagjától is.

talmas demokratizmus érvényesülése nélkül. A nézetek nyílt, elvszerű ütközése és marxista szintetizálása sajnos ma még csak ritkán folyik nyílt tudományos fórumokon. Ezért a művelődés-politikának, a párt- és társadalmi szerveknek egyik legfontosabb feladata az eszmei, politikai orientáltságon túl az energiákat felszabadító megrendelések, a demokratikus vitalégkör és közélet kialakítása” — állítjuk mi is a cikk érvelésével, még ha korunknál, pozíciónknál fogva az előrelépést, az intenzifikáló megújulást radikálisabban, következetesebben, az objektíve létező viszonyok, hierarchiák, intézmények sajátosságait, a nemzetközi helyzetből fakadó reakciókat kevésbé figyelembe véve sürgetjük is.

A minket felnőttként kezelő, komoly kérdéseinkre komolyan, értően, érdemben válaszoló vendégektől mindig tanulhatunk, és talán a mi véleményünk is befolyásolhatja egy kicsit a nekünk is eleve-nünkbe vágó döntések kialakítását.

„A tudomány társadalmi szerepének növelése, teljesítő-képességének javítása bizony nehezen képzelhető el a reális értékrendet hitelesítő és tar-

Óvári Miklós látogatásának hasonló a tanulsága: egymás megismerése mindig hasznos.

Polvax tervek Beszélgetés három pályakezdővel

**A FELADAT: ISMÉT A NULLÁRÓL KEZDENI
A lét határozza meg a tudatot?**

Amint az tapasztalható, az idén újra hetente jelentkezik a Polvax, hiszen a közelmúlt néhány eseménye nyomán újból megcsillant a diákság nagy részének politikai érdeklődése.

Az utóbbi évek Polvax-„főnökel” az idén némi zökkenőkkel közösen kormányozzák immár öt éves politikai klubunkat. Több tucat izgalmas téma közül nehéz volt a választás.

Terveink között szerepelt, illetve szerepel olyan vezető politikusaink megismerése, mint Óvári Miklós és Horváth István belügyminiszter (ápr. 2.); A Szovjetunió helyzetéről a kongresszus tükreben Kerekes András volt moszkvai tudósító tájékoztató bennünket (márc. 26.); míg legizgalmasabb programunknak, ha összejön, a külföldi lapok íténi tudósítóinak nemzetközi fóruma ígérkezik (ápr. 16.).

Élénkítő társadalomtudományi érdeklődésünk kielégítésére Kolosi Tamás, Bihari Mihály, Schmidt Péter és Kiss Arthur után, ígéretük szerint, Gombár Csaba szociológus és talán Széll János politológus vállalkozik (április).

A kulturális témák körülvéradását Hernádi Gyula és Jancsó Miklós, (márc. 19.) valamint egy egyházi személyiség (márc. 12.) vállalja.

Foglalkozunk a magyar felsőoktatás helyzetével is.

Pillanatnyilag ennyi tűnik biztosnak, persze még ezek az időpontok is változhatnak.

B. K. T.

Három évfolyamtársam ül velem szemben. Három volt évfolyamtársam, jobban mondva; mindannyian egy-másfél éve dolgozunk. Külsőre nem sokat változtak, de mindannyiunk menthetetlenül felnőtté lett. Integrálódunk a társadalmi-munka-megosztásba. Erről szól ez a riport.

Besztercei Gábor, a Tv külpolitikai osztályánál dolgozik, gyakorlatok, feladatai egy külpolitikai archívum létrehozása, és besegít készülő műsorokba. Nőth Judit a Monimpexnél a közgazdasági osztályon egy marketingcsoport létrehozásán fáradozik. Hamarosan gyereke születik és szerencsés ember: lakáshoz jutott. Gerő Péter a Fém munkás vállalatnál szervezési csoportvezető és gyakorló apa.

KÉRDÉS: Milyen szempontok vezéreltek titeket az álláskeresésnél?

BESZTERCEI GÁBOR: Különösebb szempont nem vezérelt, kerestem úgy, ahogy egy nemzetközis kereshet a kultúra, a gazdaság és a politika területén. Az egyetlen határozott szándékom az volt, hogy az AIESEC gyakorlatot ki tudjam használni. A Tv volt az egyetlen hely, ahol elfogadták, hogy előbb gyakoroltra megyek. 5-6 céget jártam végig.

NÓTH JUDIT: Nekem szerződésem volt velük. Valakit ismertem, aki egy évvel felettünk járt és nagyon dicsérte a céget; ezért kötöttem velük szerződést.

GERŐ PÉTER: Én is szerződéssel kerültem a mostani vállalatomhoz.

KÉRDÉS: Hogyan fogadtak benneteket az első napokban, milyen volt a légkör?

BESZTERCEI GÁBOR: Az első pillanattól kezdve nagyon szívélyesek és kedvesek voltak. Erről csak jó mondhatok. Ahhoz még túl kicsi vagyok, hogy féltékenyeknek érezzem.

NÓTH JUDIT: Engem már három éve ismernek, ott szakmaiztam, ott írtam diplomát, nagyon jól fogadtak. Az osztályon az átlagéletkor 26 év, a legidősebb 34. Jó hangulatú társaság, ez valószínűleg hírlík, az osztályvezető is csak 37 éves, és azon túl ami egy főnökkel lehet, semmi probléma nincs velem; értelmes és intelligens nő.

GERŐ PÉTER: Nálunk volt ellenérzés, azok körében, akik hasonló munkát végeznek egyetemi végzettség nélkül. A mi üzemünkben én vagyok a harmadik közgazdász. Akadtak olyanok is, akik kifejezett féltékenykedésből

még szították is az ellentéteket. De ez már szerencsére a múlté. Mostanra már kiléptek, akik idétartoztak. No nem miattam. — Az üzemi vezetés szívesen fogadott, munkát adtak mindenféle tanítgatás helyett, avval úgy is meg fogom tanulni, amit kell.

KÉRDÉS: Sikerült-e a képzettségeteknek megfelelő munkát kapnotok vagy számíthatok-e ilyenre a jövőben?

NÓTH JUDIT: Részben. Van egy olyan rész, amelyik fávágás, ami egy külker vállalat közgazdasági osztályán velejár. Például ár-egyeztetések, amihez számológépet kell összeadni régebbi számológépből, rátenni ennyi vagy annyi százalékot. Adminisztrációk a KKM felé, ez viszonylag kevesebb. Az egyetemi végzettség nem sok vagy kevés, hanem más.

GERŐ PÉTER: Az egyetemi végzettséggel kapunk egy látásmódot, ha lehet így mondani, „egészlátást”: hogy alakulnak a folyamatok, mi mire hat, de a konkrét munkaköri nem tanítják az egyetemen. Ezt az egyetemen is nagyon jól tudja, nem hiszem, hogy ezzel újat mondok. Hogy az adott üzemben milyen irányuk legyenek a változások,

(Folytatás a 3. oldalon.)

Az egyetem plakátözönében nemrégiben AIESEC aláírással új kampány indult az INFO nevű kezdeményezés népszerűsítésére. Mi az INFO, mi köze az AIESEC-hez, mi a plakátok eredménye; ezt próbáltam kideríteni az INFO egyik alapítójánál:

— Az INFO nemcsak az AIESEC ötlete, annyi közül van egymáshoz, hogy régi AIESEC-esek csinálják. Saját tapasztalataink a végzősökkel és a pályakezdőkkel folytatott beszélgetéseink alapján úgy látjuk, hogy a fiatal közgazdászok lehetnének sokkal problémameérzékenyebbek, nagyobb vállalkozó kedv kellene, a pályakezdők nem elég céltudatosak, nem hatékonyak az első időkben. Arról nem is beszélve, hogy az egyetem egyéni munkára ösztönöz, hiányzik tehát a csoportos munka igénye és képessége, nincsenek megfelelő vezetési, kommunikációs ismereteink, nem tudunk alternatívákban gondolkodni. Külföldi gyakorlatunkon láttunk egy-két módszert, tanfolyamot ennek javítására és kötelességünknek érezzük, hogy amit mi a magunk erejéből megtanultunk, azt átadjuk, s ez alapján tevényünk valamit felkészültségünk javításáért.

— Ez elképzelésnek szép, mennyire jutottatok a valóra váltásában?

— Hosszú gondolkodás után összeállítottuk egy kurzus tervét. Először fellekerünk 2-5 éve végzett kollégákat, és 50 mélyinterjú során megpróbáljuk felderíteni, mi az, ami legjobban hiányzik a képzésünkben, mik a pályakezdés legnagyobb szakmai nehézségei. Ez a munka már elkezdődött, és a kérdőívek értékelésével is hamarosan elkészülünk. Ezután ötnapos bentszakos szakszövetkezési 15 diáknak egy pszichológus és egy szociológus intenzív gyakorlatokat vezet majd, ezek célja, hogy a résztvevők csoportos munkára

való készségét javítsa. Mik a feltételei a közös szellemi munkának, hogyan lehet véleményt és érdeket érvényesíteni egy csoportban, lehet-e a többiek véleményét a hatalom kényezere nélkül befolyásolni, miként lehet egy munkacsoportot demokratikusan vezetni; ilyen és hasonló helyzeteket vizsgálunk majd a gyakorlatokon.

A tanfolyam következő része egy április 21-25. között tartó előadássorozat. Olyan — csak néhány szak számára ismert — terület gondolkodásmódjába, szemléletébe szeretnénk bepillantani, amelyet mindenki számára fontosnak tartunk. Itt sem az elméletekre koncentrálnunk, hanem hasznosítható ismereteket várunk. Előadók maguk választják majd ki azokat a szakembereket, akiknek szakmai karrierje, néhány gyakorlati példája, esettanulmánya az előadásban elhangzottak alátámasztását adja. Előadónak és vendégnek is olyanokat várunk, akik mesterei hivatásuknak, s ezenkívül egyéniségei a szakmai közéletnek.

A távolabbi jövőbe nézve, gondolunk arra, hogy a tanfolyam után egy állásbörzét is nyélbe ütünk, ahol valódi értelmek közgazdász munkákra találnának az átlagosnál felkészültebb, valamit tenni akaró végzősök.

— Kik vehetnek részt ezen a kurzuson?

— A kérdőívek kikérdezéséhez minél több diák segítségével kellene. Eddig egy-két jelentkező akadt csak, pedig ez egyszerűen alkalom egy-egy váladat életébe való információk alapján bepillantani. A bentszakos kurzus létszáma legfeljebb 15 lehet, és szeretnénk a kísérlethez a reprezentativitást biztosítani, ezért a résztvevők részét magunk szeretnénk meghívni. Az áprilisi előadássorozatra bárkit szívesen látunk és fontos is, hogy

minél többen legyenek, megöt-tiz diák kedvéért túlzás lenne ennyi nagyszzerű szakembert megnyerni. Az előadássorozatban részt vevőknek egyébként az oktatási rektorhelyettes igérete szerint utólag igazolhatjuk az egyetemi hiányzásukat. Az állásbörze még a jövő zenéje, de ott is bárki érdeklődőnek szívesen segítünk.

— Kinek a kurzusa végül is az INFO, megtartjátok magánönképzésnek, vagy törekedtek hivatalos elismertetésre?

— Azt szeretnénk, hogy e kísérleti kurzus tapasztalatait bárki az egyetemen hasznosíthassa, ezenkívül ahhoz, hogy anyagi támogatást szerezzünk, meg szállást pl. KISZ-táborban, szükséges, hogy hivatalos formát öltönsön. Itt az egyetemen, már szinte mindenhol bejelentettük; támogatja a párt, az egyetem vezetése, a KISZ, a szakszervezet és némi pénz is kaptunk már.

— Mi kéne még feltétlenül a sikerhez?

— A kurzus költségvetéséből tízegeknél több ezer forint hiányzik még, ezt feltétlenül meg kell szerezni. De annál nincs fontosabb, hogy olyan diákokat találjunk, akik ezt a kísérletet — ha életképesnek bizonyul — a következő éveknek megőrzik és továbbfejlesztik. Sok munkát jelent, és sokat is nyerhetünk vele. Az első kísérletből TDK-t írunk majd, ez a tulajdonképpeni kerete az egésznek. Arra törekszünk, hogy valóban diákkör legyen, ne csak egy dolgozat, ezért munkálkodunk témavezetőnk, Magyar Beck István irányításával.

— Aruljuk el végül az INFO két alapítójának nevét, márcsak azért is, hogy az érdeklődőknek legyen kinél jelentkezni.

— Nem szívesen bár, mert nem a személyünk a lényeg, de legyen: Cséffalvay Gábor (IV. évf. nemzetközi) és Lakatos Géza (IV. évf. pénzügy).
M. G.

Fotó: Simonyi Tamás

Napirenden az agrár tanszék tevékenysége

Az ipari kar tanácsa 1981. február 11-én ülést tartott. Legfőbb napirendi pontként az agrárközgazdasági tanszék oktató-nevelő és tudományos munkáját tárgyalta meg. Az írásos előterjesztés 21 oldalon részletezi a tanszék tevékenységét.

A karl tanács alapvetően pozitívan értékelt a tanszék tevékenységét: a tanszék eredményei is kimagaslóak, példamutatóak, kari és egyetemi szinten is. A vita során ugyanakkor olyan kérdések is felmerültek, amelyek a tanszék saját helyzetéből adódnak és egyben hasznos tanulságok levonására adódtak lehetőségek nemcsak a tanszék, hanem általában az egyetemi oktató, nevelő és tudományos munka vonatkozásában is.

Ennek néhány lényeges pontja körül alakult ki vita a hozzászólások során. Az agrár tanszéken jelenleg kb. 15-20 hallgató jut egy oktatóra, évente 6-8 szakszeminárium témát hirdettek meg, amelyekre átlagosan 4 diák jelentkezik. Évente 25-30 nappalis, és 8 levelező hallgató végző, s a doktorálók száma évente 5-10. A hozzászólásokból kirajzolódott, hogy a kari tanács tagjai ezt az állapotot az egyetem többi tanszéke helyzetének ismeretében irigylésre méltóan kedvezőnek tartják. Ezzel nem eredményeit akarják kisebbíteni, de hangsúlyozták, hogy ezek nem elhanyagolható szempontok a tanszék megfőtülésében. Amikor szóba került, hogy tervezzék 3-4 oktató felvételét, (hogy a tudományos munkát ne kelljen az oktatás miatt megmészakítani) többen nem látták ezt indokoltnak, mondván, hogy erre más, nagyobb óratelhelésű tanszékeken volna inkább szükség.

Több hozzászóló szerint általános probléma az, hogy az egyetem jelenlegi struktúrája az oktatás és a kutatás elválasztását eredményezi. Nem vehető azonban tudomásul, hogy az egyetem saját tudományának csupán saját harmadrangú kutatóműhelye. S most, amikor mód van rá, hogy az intézetek szűkítésével párhuzamosan az egyetemi kutatóbázisok megerősödjenek, ezen a helyzeten aki teheti, javítani köteles.

Az oktatásról és a tudományos munkáról szólva megjegyezték: tudomásul kell venni, hogy egyetem és diák elválaszthatatlan dolgok, s bármily imponáló is, egy-egy tanszék kutatómunkája, munkatársai tudományos publikációinak száma, az egyetem valódi végterméke a pályakezdő szakember. S ha az ő nevelésükhöz az agrár tanszékhez hasonló adottságok szükségesek, akkor a siker érdekében "ez kell legyen" a fejlődési irány. E kérdéskörrel kapcsolatban kért a kari tanács tájékoztatót a tanszék fejlődési elképzeléseiről, s ennek az egyetem képzéskorszerűsítéséhez való illeszkedéséről.

Válaszában Vági Ferenc tanszékvezető elmondta, hogy kidolgozták elképzeléseiket, de arra nem tud választ adni, hogy ezek mennyiben kapcsolódnak az egyetem fejlesztési terveire, mint hogy ezekről nincsen tudomása. Így tehát saját erőforrásaikra, saját gondolataikra és céljaikra támaszkodtak.

Volt, aki egyetértett ezzel, s volt, aki szerint az egyetem egészében kell gondolkodni, mert a képzéskorszerűsítés nem a semmiből születik, hanem a tanszékek elképzeléseiből áll össze.

A jelenlegi helyzetről több hozzászólás alapján bontako-

zott ki az a kép, hogy az egyetem ma nem több, mint tanszékeinek rendezetlen összessége, ezért törvényszerű, hogy kisebb egységei a kooperációktól mentes önfejlődésre törekedjenek. Ebben a tekintetben kell az agrár tanszék eredményeit magasra értékelni, de emellett azt is nyomatékosan alá kell húzni, hogy nem ez az üdvözítő.

A beszámoló fölötti vita két és fél óráig tartott, s a fent említettek csupán töredékét jelentik az elhangzott véleményeknek.

Az ipari kar tanácsa ezt követően a kari szerződéses munkák helyzetét értékelt, majd személyi és doktori ügyekben döntött.

M.

Vita a Nyelvi Intézet szervezeti felépítéséről

Ülést tartott a kereskedelmi kar tanácsa

Úgy látszik, most már hosszú évek óta nincs olyan fórum, ahol ne váltana ki éles vitát a Nyelvi Intézet működése.

Igy történt ezúttal is, február 24-én a kereskedelmi kar tanácsülésén, ahol is olykor már kínosan hosszúnak tűnő három órán át elemezték-értékelték ezen érzékeny intézet munkáját.

Az alaphelyzet szerint a testület az intézet vezetőjének előterjesztése alapján a Nyelvi Intézet szervezeti felépítésének módosításáról volt hivatott dönteni, illetve javaslatot tenni az egyetemi tanács, majd a minisztérium számára. Az intézet javaslatot tett, hogy a jelenlegi szervezeti keretét egy optimális és az adottságokhoz, lehetőségekhez jobban igazodó struktúrára módosítsák. Az intézetben demokratikus fórumokon megvitaták a javaslatot (ezeken a dékán is részt vett).

Négy variánst alakítottak ki

(ezekből kettő volt igazán elfogadható). Az egyik szerint a nyugati nyelvek tanszékét három homogén egységre bontanák, úgy mint angol nyelv tanszék, német nyelv tanszék és újlatin nyelvek tanszék, valamint, hogy átmenetileg szüneteltetnék az alkalmazott nyelvészeti módszertani tanszékét. (A tudományos és módszertani feladatokat is az oktató tanszékek végeznék, de e munkát a tudományos és módszertani bizottság segítené. Az oktatók a munkavégzés idejére óra-kezdésményben részesülnek, illetve alkotó szabadságot kapnának.)

A kari tanács vita során sok minderről szó esett és nem is csak a konkrét szervezeti módosításról, bár azzal kétségtelenül, összefüggő kérdésekről. Pillantsunk bele a vitába!

Mérhetetlen lavínát indított el például Forgách Tibor kérdése:

miért „szüntetik meg”

az alkalmazott nyelvészeti tanszékét, s az új felosztás miként szolgálja az oktatás jobbá tételét. Az utóbbira Kovács Ferenc, az intézet igazgatója úgy válaszolt, hogy kisebb és nyelvileg homogén oktatói létszámmal jobban lehet dolgozni. Az első kérdésre elmondta, hogy ez a „szüneteltetés” az első variánsban nem szerepelt, ez egy kompromisszumos megoldás, s ő sem értett teljesen egyet vele.

Kollarik Amália, dékán történeti áttekintést adott. Kezdeményen fogalmazott. Tíz éve hozták létre az alkalmazott nyelvészeti tanszékét nyolctíz munkatárssal. Három feladatot tűzték a tanszék elé: készítsen didaktikai, elvismódszertani anyagokat, segítse a fiatal oktatók tudományos, szakmai fejlődését, valamint rotációs alapon adjon lehetőséget a tananyagírásra, illetve az egyéni tudományos munkára. Az alapvető

feladatot nem teljesítette

a tanszék. Az alakuló létszám csak akkor változott, ha valami elment az egyetemről, s az odakérülők kiválasztásánál enyhén szólva nem voltak tekintettel az említett elvekre. Ezért, az elmúlt tíz évben kialakult helyzetért felelős Hegedüs József, a tanszék vezetője is, de legalább olyan felelős ebben az ügyben Kovács Ferenc, valamint a mindenkor dékánok, rektorok és a személyzet is, mert ha nem is jó szívvel, de elfogadták a kialakult helyzetet. „Ne csak Hegedüs elv-társra hárítsuk a felelősséget, de azt azért ő is bebizonyította, hogy nem tudott harcolni, kiállni a kitűzött célokért. Ha most kellene létrehozni egy ilyen tanszékét,

akkor azt mondanám, hogy ne tegyük, mert az oktatói tanszékeken ma már alapvetően más a káderhelyzet, mint volt, és az oktató tanszék több munkatársa rendelkezik már tudományos fokozattal, tudományos eredménnyel.”

A vitában úgy tűnt, hogy a Nyelvi Intézet vezető munkatársai között sincs összhang (jóllehet az előterjesztett anyag közös munkájuk). Fülel Szántó Endre, a nyugati nyelvek tanszékének vezetője például kijelentette, hogy nem ért egyet a felterjesztéssel. „Az nem megoldás, hogy szüneteltessék az alkalmazott nyelvészeti tanszékét. Maradjon meg! Ami pedig a felosztást illeti: az

egy nyelv — egy tanszék

elv megtámadhatatlan, viszont nehéz lenne az oktatás és számonkérés egységét biztosítani, ami eddig a tanszékvezető feladata volt.

Szót kért ezek után Hegedüs József is. Érzése szerint Kovács Ferenc úgy fogalmazott, mintha ezt az intézeti kudarcot rá akarta volna hárítani. Holott az történt, hogy minden rektor ezen a tanszéken akarta megmutatni az erejét. Ez pszichikailag, emberileg igen erősen hatott rá. „Az igaz, hogy a rotáció nem úgy sikerült, ahogy kellett volna; az én hibám ebben annyi, hogy én csak engedtem bizonyos befolyásoknak.” Kovács Ferencel szemben azt hangoztatta, hogy ezen a tanszéken nem csak módszertani munkáról, tevékenységről volt szó, s nem csak erről kell, hogy szó legyen.

Forgách Tibor, a korábbi dékán szerint, reális az a vélemény, hogy bárki úgy járhat a Nyelvi Intézetben, mint Hegedüs József, ugyanis változatlanul léteznek és dolgoznak olyan erők, amik nehezítik az intézet munkáját. Molnár László, a plakutató tanszék vezetője annak az

óhajának adott hangot, hogy szeretné megismerni a szervezeti felépítésről szóló többi variánst is. Ugyanakkor azt javasolta, hogy igazgatóhelyetteseket nevezzenek ki az intézetben.

Kollarik Amália leszögezte, hogy a személyi ügyek nem a mostani kari tanács hatáskörébe tartoznak, egyben javasolta a kari pártvezetőségnek, hogy közösen értékeljék a Nyelvi Intézet vezetőinek munkáját.

Végül

három alternatívát

bocsátott a kari tanács elé szavazásra: minden marad úgy, ahogy eddig volt, vagyis semmi változás nem lesz a szervezeti felépítésben (ez egy szavazatot kapott), vagy elfogadják az előterjesztést, vagyis a nyugati nyelvek tanszékét három homogén egységre bontják és átmenetileg, körülbelül egy évig szüneteltetik az alkalmazott nyelvészeti tanszékét, ez időszak alatt kidolgozzák a jelenlegi helyzetnek megfelelően a tanszék feladatait (erre hatan szavaztak), vagy pedig a felosztás mellett az alkalmazott nyelvészeti tanszékét nem szüneteltetik, hanem tovább működtesítik (nyolcan voksoltak erre).

Az előterjesztés végül is ilyen formában kerül majd az egyetemi tanács elé.

Mindehhez már csak egy ténynek a közlése kívánkozik: az átszervezés előkészítésén a Nyelvi Intézet vezető munkatársai tavaly szeptember óta dolgoznak.

★

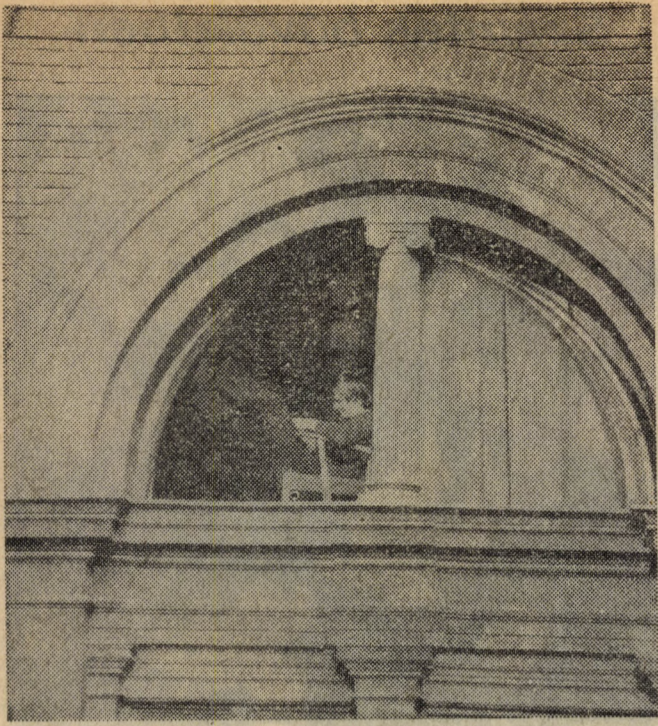
A kereskedelmi kar tanácsa egyébként február 24-én megtárgyalta még a szakmai gyakorlat jelenlegi rendjét és hatékonyságát javításának lehetőségét, a szerződéses munkák helyzetét, a kar első félévi vizsgatapasztalatait, valamint javaslatot tett egyetemi docensi címek adományozására.

B. L.

A zsihiben a helyzet a régi

Fotó: Korpics Mirko

Ablakban Fotó: Balázs Gusztáv

Csak a ruhatár biztonságos

Elterjedt a hír, megint lopnak az egyetemen; eltűnt egy irhabunda, egy rókasapka, táskákbi is ez-az a KISZ-bizsról!

Megvan-e a tettes? — ez után érdeklődtem a gondnok-ságon. A válasz az volt, tette-dek, legutóbb a női öltözőből és a menzáról loptak, de még a múlt évben, s a tettes ha-mar horogra akadt. Puhato-lóztam, talán mégis kaptak arról hírt, hogy a KISZ-bi-zottságról mostanában nyoma veszett néhány holminak. Úgy tájékoztattak, erről nincs tu-domásuk, bár semmi csodál-kozni való nem lenne azon sem, ha a hír igaz volna. Mert, hogy a KISZ-bizottság szobájába az megy be, aki akar, még válogathat is az egymás hegyén-hátán heverő kabátokból, s este mindezt a sötétség leple alatt csinálhatja, mert a szobában a villany sem ég.

Aki pedig vigyázni akar a holmijára, annyit megtehet igazán, hogy beadja a ruha-tárba.

Igen ám, de a ruhatár sza-bályzatban az áll, hogy mel-lőzni kell a kabátok naponta többszöri ki-bevételét. Mitte-gyen a diák, ha minden óra-ja máshol van, és napjában többször szükséges a hol-mijára. A gondnokságon csak a véleményt hallottam, ez a szabály így helyes. Mi lenne akkor, ha mindenki akár na-ponta tízszer is — amikor éppen kedve támad a kabát zsebé-ben kotorászni — kikérné a ka-bátját, aztán meg megunná.

újra beadná. Így is sok baj van, hiányoznak akasztók, és ha leesik a kabát, a diák „hó-zong”. A ruhatárban azért másképpen vélekednek a do-logról.

— Mit tetszene szólni, ha én ma még ötször jönnék kiven-ni-betenni a kabátomat?

— Amióta így szétszórod-tak az órák más is így csinálja, mi pedig alkalmaz-kozzunk a helyzethez. Régen elavult már a szabályzat, nem is lehetne betartani.

— Fány kabátot őriznek itt naponta?

— A hét más-más napjain ez változó, de ha azt is figye-lembre vesszük, hogy egy-egy kabát többször is megfordul itt napjában, akkor ezernél is többet. És sok a gond velük, nagyon slamposak a kabátok, sokról hiányzik az akasztó, pedig anélkül nem is volna szabad bevenni. Ha szólnak, gyakran goromba a válasz, a múltkor például egy hallgató kioktatót, hogy ez az ő ma-gánügye, és ha nekem így nem tetszik, varrjam fel én az akasztóját. A munkaidőnk este 8-ig tart, de gyakran sokkal tovább kell marad-nunk, mert várjuk azokat, akik elfeledkeztek a holmijuk-ról.

Nincs a hírhez mit hozzá-tenni. Akinek pechéje volt, a saját káránt tanulhat, aki meg-úsztá eddig, higgyen a hír-nek, és használja a ruhatá-rat.

Beszélgetés három pályakezdővel

A FELADAT: ISMÉT A NULLÁRÓL KEZDENI

A lét határozza meg a tudatot?

(Folytatás az 1. oldalról)

hogy pont milyen döntéseket hozunk, ezt nem is lehet meg-tanítani. Ahhoz minden válla-latot meg kellene tanítani. A képességeimet most jóval meg-haladó munkát kell elvégezni; gazdasági folyamatok raciona-lizálását. De az üzem vezetése a problémákat látja, a dönté-sekre felkészülően van, és az én munkám tehát döntéshel-szítő jellegű. Az a dolgom, hogy az egymásnak ellentmon-dó szabályozókból, az érdekel-entétekből meg tudjam mon-dani, melyiket kellene követni, amelyeket a kiutat mutatják. És mi a rangsor. De a szemlélet, amit az egyetem adott, meg-változtathatja és változtatja is az üzemvezetésének a né-zőpontját.

KÉRDÉS: Mit hozott szá-motokra az életmódváltó-zás? A kötött munkaidő, a felelősség, a zárt közös-ségek?

BESZTERCEI GÁBOR: Az én életmódom nem változott meg. Kötetlen munkaidőben dolgozom, tehát munkám van, nem munkaidőm. Sokszor benn vagyok este, néhányszor éjjel-ig, de ez számomra sokkal elfogadhatóbb mint a 8-tól 5-ig élet. Felelősséget egyelőre nem viselek. A légkör jó, itt a külpolitikánál ez elég elit társaság, amelyik a Chruščin-keze alatt kovacsolt össze. Hierarchiasztruktúrákat nem érzek, egyenrangúak vagyunk egymással.

NÖTH JUDIT:

Szörnyű volt, hogy én a nyár elején kezdtem el dolgozni. Nekem háromnegyed nyolctól negyed ötig szigorúan bent kell lennem, de ez a fiatal társaság fogal-körömmel próbálja megakadályozni leg-alább a saját szellemi tespedését. Nem hagyjuk egymást elsüllyedni. A napi verkit megszoktam. Kénytelen vol-tam. Az első évben 7 nap sza-badságom volt. De azt hittem nehezebb lesz. Lehet, hogy a légkör teszi kellemesebbé.

GERŐ PÉTER:

En olyan feladatokat kapok, amelyekhez esetenként komoly szakirodalmi gyűjtés, vállalati interjúkészítés, kü-lönléte külső helyzetfelméré-sek kellenek. Így nagyon sok-fel járok-kelek, ami feloldja a kötött munkaidő bezártsá-gát. Azért, hogy nem vagyok kitéve az állandó irodában le-vésnek sokan irigyelnek is az üzemben. Amikor egy-két hé-

tem át benn dolgoztam végig, az sokkal fárasztóbb volt.

KÉRDÉS: Mi kell ahhoz, hogy az ember gyors karriert csináljon? Karrier alatt azt értem, hogy olyan munkához jusson, amit szívesen végez, ehhez a megfelelő pozícióban le-gyen és elfogadható fi-ze-tést kapjon.

BESZTERCEI GÁBOR:

Nálunk mindenki abból az ál-lásból akar nyugdíjba menni, amiben most van, nem akar több embert az irányítása alá vonni. Az én környezetemben ez nem kérdés.

GERŐ PÉTER:

Hihetetlen kemény munkával. Tartom akkor is, ha húsz el-lenpéldát tudnék mondani. So-kat kell dolgozni, amit elgon-doltam, véghez kell vinni. Sze-rintem a karriert nem lehet beosztáshoz kötni. Ebből adó-dik a karrier szó negatív cse-n-gése. De az közödt, hogy a pályakezdők rettentően ne-héz körülmények között él-nek éveikig, főleg azok, akik lakásra várnak. Nem tudom teljesen elítélni azokat, akik ebből minél előbb ki akarnak lábalni. Vagy ahhoz, hogy én Pestőrinclől reggel negyed nyolcra bejárjak a munkahely-emre, ahhoz nekem kell egy autóm, nincs mese. Sokkal in-kább el tudom fogadni az ilyen törekvéseket, mint 40-50 éves korban, amikor már nem az egzisztencia megte-remtése a cél.

KÉRDÉS: Megmondod, hogy mennyi a fizetésed?

GERŐ PÉTER:

4200 Ft és 1400 Ft nyelvpótlék. Nekem kifejezetten magas a fizetésem. Ebből tartom el a családomat.

NÖTH JUDIT:

Hiába indokolja a lakáskér-dés a magasabb fizetés vá-gyát, ha valaki nekiáll ennek, nem tudja abbahagyni. Akkor ez már életmód szemlélet. Az én fizetésem különben 2600 Ft plusz 780 Ft nyelvpótlék.

BESZTERCEI GÁBOR:

Az én alapfizetésem 3000, és januártól 700 Ft nyelvpótlékot kapok.

KÉRDÉS: Van-e kitapít-ható különbség abban, ahogy a munkahelyeken látják a magyar gazdasá-got és az ökot, amit mi az egyetemen megszoktunk, tanultunk?

NÖTH JUDIT:

Nyilvánvaló. Itt mindenki az alsóbb szinteket látja. Az egye-

temi oktatás az elmélet szint-jén mozogott, népgazdasági szemléletben. A vállalati szem-léletet nem lehetett megta-nulni.

GERŐ PÉTER:

Az egyetemen főleg ipargaz-daságtanból és szervezésből jó oktatóink voltak. Hozzájuk képest nem nagy az eltérés. De ami meglepett, és amit az egyetemen nem is említettek, hogy a vállalatnál sok mindent milyen komolyan vesznek. Becsöppentem egy párttaggyűlés-re, ahol egy fegyelmi ügy volt napirenden. Jó isten, gondol-tam, kicsoda főbenjáró bünt követett el a „vádolt”? Hát, kétszer nem jött taggyűlésre. Nem csináltak belőle komoly-lyabb zúrt, de 50 ember előtt megtárgyalták. Még akkor is, ha sok formalitás van, sok-szor nem a lényegi kérdésekről beszélnek, ezt a dolgot halál-komolyan vették. Mindenfajta politikai kérdésnek nagyobb hordereje van, mint az egye-temen. Amire nem készíti fel az egyetemet az üzembe kerülő-ket, az éppen ez a politikai szerep. Nem tudjuk igazán, mit jelent az üzemi négyesűg, és hogy mi az a 30 alatti fia-talok érdekeit védeni az igaz-gatóval szemben. Márpedig ez tény, ez van, ezt hetente csi-nálják. Mindezt itt kell meg-tanulni. És ez a szemléletben is mást jelent.

BESZTERCEI GÁBOR:

A tv-nél a szemlélet inkább a követelmények szintjén más. Míg az egyetemen egy mini-mális szint volt, amit el kel-lett érni, itt csak a maximum-ot ismerik és az alatt nem létezik semmi. Számomra ez szimpatikus. Egy munkatársam két-három hónapos munkáját erős kritika érte, úgyhogy el is vetették a filmjét, újból kell csinálnia más témában. Innen nem lehet ellavirozni.

KÉRDÉS: Számotokra lé-tezik-e a KISZ, megkeres-tek-e titeket, mit jelent a KISZ a munkahelyen?

BESZTERCEI GÁBOR:

En még benne vagyok. De más se sokkal aktívabb mint én.

GERŐ PÉTER:

Nálunk más a helyzet, bi-ztos abból fakadón, hogy a miénk ipari vállalat. Egy ipari vállalat építőipari gyá-ra. Van úgy, hogy 20-30 munkahelyen dolgozunk, öten-hatan, így nehéz KISZ-ről be-szélni. De van egy kétszáz-fős központunk. — Engem megkerestek. A legkülönfé-

lébb dolgok mennek a KISZ és a szűreti báltól a megvitátásáig. Eészrevételül csöppentem be-le, 20 fős a társaság, jól érez-zük magunkat együtt. Itt fő-képp fizikai munkásokról van szó, meg adminisztrációs al-kalmazottokról, akik nem vé-geztek egyetemet. Itt nekem valami ismeretterjesztő felada-tom lehet; angol tanító 4-5 embernek, hetente. Vannak politikai vitakörök, van, hogy három ember jön el, van, hogy 12. Oriási funkciója van az érdekvédelemnek, nincs egy pártvezetési vagy igaz-gatói értekezlet KISZ-titkár nélkül. Megkövetelik a KISZ-titkártól, hogy ott legyen.

KÉRDÉS: Van olyan tan-tárgy, ami a napi munká-d-hoz kell?

BESZTERCEI GÁBOR:

A diplomáciai kapcsolatok története.

KÉRDÉS: Miért vagytok halászak az egyetemnek?

BESZTERCEI GÁBOR:

Négy és fél évig lehetőséget adott arra, hogy azzal foglal-kozhassam, ami érdekelt. Sok esetben ez nem esett egybe az oktatottakkal. Az egyetem 30-40 százalékos elfoglaltság. A maradék hetven a hallgató-tól magától függ. Jó lett vol-na tudni, mikor mit oktatnak más egyetemeken.

NÖTH JUDIT:

Az egyetem haladék öt év-re. Ezért lehet halásznak len-ni.

GERŐ PÉTER:

En nem vagyok halás az egyetemnek. Semmiért. Azért, mert a mi egyetemünkön mindenki annyit és úgy ta-nult, ahogy azt ő akarta. Komolyabb erőfeszítésre nem készített, kivéve az első és a második évet az alaptárgyak-ból. Olyan követelményeket kellett volna támasztani, ame-lyek inkább az alkotást, a kreativitást fejlesztik, mint a reprodukciót. Halás talán Far-kas Péternek (pg) és Iványi Attilának (ipargazd.) vagyok, akik gondolkodásra, aktivitásra tanítottak. Arra gondolok, hogy a műszakosok a harmad-ik évben házakat terveznek. Nekem nem kellett negyedi-ki év végén az utóalkula-ciót komolyan venni. Az egyetemen tanult módszerek, pl. a tervezésben a valóság előtt járnak. Mert hiába ta-nultuk mi a lineáris progra-mozást, kapacitásokat, célfügg-vényeket, a vállalat meghatá-rozza a bázist, rátesz néhány százalékat, amit a szabályozók megengednek, aztán lebontja a részterületekre. Nem mon-dom azt, hogy az egyetem azt tanítsa, hogy kell bázisszem-léletben tervezni, visszafelé. Az évfolyamtársaink kudarcél-ményei abból fakadnak, hogy falakba ütköznek. Az egye-tem nem derült ki, hogy ilyen módszerekre nincs igény, eze-ket nekünk kell keresztülve-rekenni és ez néha nagy elke-seredést okoz a felkészületlen-ség miatt.

KÉRDÉS: Érzitek-e úgy, hogy az ember 23-24 éves kora környékén, a munká-ba állás idején, hosszabb-rövidebb időre válságba kerül?

BESZTERCEI GÁBOR:

Nem. Ha már válságról be-szélünk, az az egyetem utolsó, utolsó előtti éve. Akkor érez-tem kiáltalanságot. Nem tud-tam mi lesz belőlem. Azt nem hittem volna, hogy újságíró le-szek. Ma már egyenes vona-lúbbak a dolgok.

GERŐ PÉTER:

Van válság, vállalom. Ma még mindig nem tudom mire vagyok képes. Lehet, hogy azért, mert viszonylag korán bekerültem a vállalat vezetése-be. Rengeteg problémára nem látom a választ, nem tudok ki-utat. Nem érzem azt a bizo-nyos sorrendet. Nincs előrelé-pés válság nélkül.

(Hadd óvjam az olvasót: be-szélgetőpartnereim nem egyes vállalatokról, intézményekről nyilatkoztak, kizárólag mun-kájukról és saját magukról beszéltek. Egyedj esetek. Tan-ulságok így is adódhatnak.)

K. A.

sít

Tanulmányi eredménye kitűnő

Nehéz feladatot vállaltam, amikor elhatároztam, hogy **Kakuzsi Jánossal** (III. évf. ipar szakos) készítek riportot, hiszen csoporttársaim véle-ménye szerint olyan ember, aki nem szívesen árul el magáról bármit is, ennek ellenére, komoly érvekkel vitakozó, jó beszélgető partner.

— Úgy érzem, hogy te kez-dettől fogva jó alapokkal in-dultál, biztos kézzel nyúltál a felmerülő témákhoz és szűk-séges forrásokhoz. Milyen sze-repe volt ebben a középisko-lának, érdeklődésedet, szemlé-leteidet mennyire befolyásolta?

— Az érdeklődésemet föl-keltették bizonyos tárgyak és problémák, a középiskola eh-hez főleg alapozó tárgyakat és saját keretein belüli lehetősé-geket adott szemléletmódom kialakulásához. Először a gaz-daságtörténet érdekelt és eze-l kapcsolatban merült fel egy-egy több kérdés, ami to-vább bővítette érdeklődési kö-römet és a tájékozódásom ha-tárát.

— Mi az ami téged ösztö-nöz a tanulásra? Céltudato-san tanulsz-e jól, minden tárgyból egy építőkövet lát-va; azért tanulsz, mert ösz-töndíjra van szükséged, vagy maximalista vagy? Mi moti-vál?

— Erre inkább úgy vála-szolnék, hogy mi az, ami

nem. A pénz nem, mert aránytalanul tartom az erő-feszítést, az ösztöndíj meny-nysége ugyanis egy adott ke-reten belül van, és függ az elosztás módjától is. Nem va-gyok maximalista sem, de ha már ott vagyok a vizsgán, szeretnék valami jobb jegyet kapni. Mindig úgy indulk, hogy átmenjek, aztán, hogy milyen jegyet kapok, az sok-ban a szerencsétől is függ. Az, hogy 5,00 lettem —, tulaj-donképpen bejött; egyetlen vizsga előtt sem éreztem úgy, hogy mindent tudok. De a vizsgák nem egy élet-halál harcot jelentenek, ezért tu-dom könnyen venni őket, nem vagyok olyan görcsös és nem mindenáron a jó jegy kell. Túl sokat nem tanulok, sőt igyekszem úgy beosztani a vizsgákat, hogy viszonylag kevés idő jusson egyre, de azt az időt intenzíven végigtanu-lom. Vizsgára sokszor úgy megyek el, hogy szinte kat-got a fejem, szinte már a leg-egyszerűbb dolgok is nehéz-nek tűnnek, aztán minden ki-szabadul belőlem.

Ezután könnyebben is tör-lődik az anyag, természetesen a főbb összefüggések azért megmaradnak. Úgy gondolom, hogyha csinálom valamit, azt azért jól csináljam, értelme legyen. Ez a tanulásnál szerin-tem a legyőltől független, mert az a szerencse dolga is. Két különböző dolognak tartom, hogy mi az ami érdekel és

mit kell megtanulni. Ha a tananyag és az érdeklődési kör találkozik, akkor jó, de ha ez nem így van, vagy a tárgy tanulását feleslegesnek tar-tom, akkor sem megoldás, ha azt mondom, hogy nem csi-nálom. Azt nem tartom hely-esnek, hogy valaki ideológi-áit csináljon abból, hogy ő nem tanul. Az már más kér-dés, hogy szükséges lenne olyan fórumra, amelyen elmondhat-nám a véleményem, és ez a fórum valóban működjön is. Nem tudom, hogy a tanszék képviselői rendszer, amely-nek feladata a diákság és a tanszék közötti véleménycsere, mennyire látja el funk-cióját.

— Mindent egyforma inten-zitással tanulsz és minden tárgy egyformán leköt-e ér-deklődésedet?

— Természetesen nem egy-formán, mondhatnám azt is, hogy nem fektetek bele túl sok energiát; jó, hogyha fedt egymást az ami érdekel és amit meg kell tanulni, de az érdeklődést nem lehet beha-tározni, egy tárgy keretei kö-zé szorítani, hanem összefü-géseiben kell megragadni. A tárgyak adnak bizonyos szem-pontokat, de egyértelműen át-venni őket nem lehet, ugyan-így elvetni sem. Hogy betöl-tik-e funkciójukat, adnak-e

valami egészet — elvileg le-het, hogy jól kapcsolódnak, de a gyakorlat ezt nem mindig igazolja, ezért nehéz megítélni egyértelműen. Az egyéni vélemények szubjektívek, nem tükrözik sokoldalúan az adott problémát és a más álláspont-okat sem. Lényeges, hogy va-lamilyen fórumon felszínre kerüljenek ezek a kérdések a diákok és a tanárok részé-ről is; a tanszéknek pedig el-monthatnák, hogy mi az ok-tatási céljuk, hogy a rendel-kezésre álló kereteket mi vel és hogyan töltik ki. Há-nyolom, hogy a szemináriu-mok alafársi feltételeit, köve-telményeit nem határozzák meg egyértelműen. Egyrészt nem pontos és nem egyértelmű a feltételek megjelölése, pél-dául a gyakorlati jegy nem az évközi szereplést, munkát értékeli, hanem egyetlen zár-tályi eredményétől függ. Más-hol pedig a minden órában megírt röpdolgozatokkal próbálják ösztönözni a gyakorla-ti szereplést, ezeknek azon-ban nem tisztázott a szere-pük.

Felmerül a kérdés; minden órára kell-e készülni, vagy csak átlagban? Az egyetemen bizonyos célok és eszközök között nincs megfelelő öss-zhang, a különböző követel-ményeknek nem lehet egyér-teműen eleget tenni.

— A szemináriumokon vé-lelményedeket általában röviden,

„Bátrabban, politikusabban...!”

Interjú Vastagh Pállal, az Egyetemi és Főiskolai Tanács elnökével

— Napjainkban az eredmények és a gondok számbavétele folyik; értékelve, az eseményekben valamiféle tendenciát keresve készülünk a KISZ X. kongresszusára. A „mérlegkésztés” fontos kiinduló pontja annak vizsgálata, hogy milyen is ma a KISZ szerepe, befolyása az egyetemeken és főiskolákon?

— A politikai hatás megítélésében egyik támpont a szervezethez. Ez ma a felsőoktatásban körülbelül 94–95 százalékos, de ez a szám önmagában még nem érzékelteti a KISZ valódi hatását. Nagyon differenciált a kép. A kisebb hallgatói létszámmal működő felsőoktatási intézményekben — annak ellenére, hogy az intézmények demokratizmusa az utóbbi tíz évben jelentősen fejlődött — a KISZ-szervezetek cselekvési lehetőségei lényegesen kisebbek, mint a nagy egyetemeken. A nagyobb intézményekben sem egységes azonban a helyzet, ezekben ugyan tágabbak a KISZ lehetőségei, de előfordul, hogy a KISZ-szervezetek nem élnek a lehetőségekkel. Például: a hallgatók érdekeinek képviselése és védelme teljes egészében a KISZ feladata. Sok esetben viszont — és ez kritika az adott intézmény KISZ-vezetőire nézve — a hallgatók nem szereznek tudomást arról, hogy e témában hogyan dolgozott a KISZ... Sokszor a KISZ igen komoly munkát végez, jelentős eredményeket ér el, de saját politikai befolyását korlátozza azáltal, hogy nem folytat megfelelő propagandamunkát, nem tájékoztatja a hallgatókat az elvégzett feladatokról, az elért eredményekről.

— Ez azt jelenti, hogy egyes esetekben bizonyos mértékig elszigetelődik a hallgatóktól a KISZ-szervezet tevékenysége.

— Így is lehet fogalmazni, de talán pontosabb úgy meghatározni, hogy nem mindenütt működnek megfelelően a csatornák. A döntés-előkészítés időszakában a KISZ nem képes rá, vagy nem törekszik arra, hogy széles körből véleményeket szerezzen, a döntés utáni periódusban pedig nem igyekszik saját álláspontját, vagy a vitának azon elemeit, amelyekben pozitív szerepet töltött be, nyilvánosságra hozni, propagálni a hallgatók között. Ezt lehetne elszigetelődésnek is nevezni, de én inkább azt hiszem, hogy ez a szerencsére nem általános — jelenség csupán a munkának bizonyos torzulása, beszűkülése.

A negatív jelenségekhez kell sorolnom azokat az eseteket is, amikor a KISZ-vezetők kishitűen ítélik meg saját mozgósító erejüket, politikai befolyásukat és emiatt nem mernek bizonyos akciókat, megmozdulásokat szervezni.

— Napjainkban számos olyan bel- és külpolitikai esemény van, ami foglalkoztatja az embereket; az egyetemistákat pedig — mint az egyik legérzékenyebb politikai réteget — különösen. Megítélésed szerint az egyetemi és főiskolai KISZ-

szervezetek milyen szerepet vállalnak a tudatformálásban, a viták, vélemények ütköztetésében, és a helyes cselekvési irány meghatározásában?

— Sajnos, mi egy kicsit mindig lépéshátrányban reagálunk a kérdésekre. A hallgatók baráti közösségekben, kollégiumi szobákban millió érdekes és izgalmas dologról vitatkoznak többnyire azonban sajnós úgy, hogy nem olyan a csoport, a közösség összetétele, hogy a vita konstruktív kicsengéssel záruljon, hanem nagyon sok a hamis felhang, a ferde vonal. A KISZ által szervezett fórumok pedig sok esetben érdektelenségbe, közönybe fulladnak, és így nem töltik be megfelelően hivatásukat.

— Ezek szerint a KISZ-nek bátrabban kellene vállalni a viták, fórumok rendezését, jobban fel kellene készülni az esetleges különféle véleményekre? Így lehetne ugyanis elérni azt, hogy a viták a helyes mederben folynak, illetve ahogy mondtad, konstruktív irányba mutassanak.

— Igen; nagyobb fokú bátorság, fogékonyság és felkészültség kellene. Még a tévedés kockázatát is vállalva előre kell menni a dolgoknak. Ez még mindig pozitívabb magartás számomra, mintha nem foglalkoznánk a felvetődő kérdésekkel, főleg akkor, amikor „mások” már javában foglalkoznak vele. Az egyetemi és főiskolai politikai képzési formáknak frissen és jól tájékozottan kell az igényeket kielégíteni. A KISZ-szervezeteknek adott esetben kérni kell a párt-szervezetek, a tudományos intézetek vagy a pártközpont segítségét. Egy nagyon rugalmas és nagyon változatos formarendszert kell kialakítani, amelynek elsődleges célja, hogy az embereket valóban érdeklő politikai kérdésekre lehetőség szerint gyorsan adjon választ.

Általában véve is átgondoltan, felelősségtudattal, de bátrabban kell politizálni. Meg kell érteni és el kell fogadni azt, hogy a KISZ része a politikai mechanizmusnak, alakítja a párt politikáját, és ez nemcsak a KISZ Központi Bizottságára igaz, hanem igaz a KISZ minden alapszerveire. A politikai rendszerben minden csatornát funkcionáltatni kell a helyes döntés kialakítása céljából. Ahogy a KISZ Központi Bizottsága megtárgyalja a pártkongresszus irányelveit, a hatodik ötéves tervet, vagy a tizenöt éves lakásépítési tervet, úgy hasonlóképpen kell a KISZ-szervezet helyét megtalálni a felsőoktatási intézményekben belül is, és az adott problémákat ott is ugyanolyan felelősséggel meg kell tárgyalni. Ez a fejlődés útja, és ebben az irányban fejlődik az egész magyar politikai rendszer.

— A politikai tudatformáló tevékenység mellett az egyetemi és főiskolai KISZ-szervezetek fontos feladata az alapkötelességek teljesítésére való ösztönzés, valamint a szakmai-tanulmányi munka segítése.

— A hallgatói érdekvé-

letnek sajnós még mindig leggyengébb pontja a tanszéki képviselet; és ennek több oka is van. Az oktatókban például — és ezt mint oktató is me-rem állítani — nincs meg az a felismerés, hogy bizonyos kritikai jelzőrendszerre szükségük van munkájuk megfelelő végzéséhez. Azt meg pláne nem fogadják el, hogy ezt a kontrollt a hallgatói közösség is jelentheti... Emellett sajnós az egyetemi és főiskolai tan-
székek többségében az oktató-nevelő munka minőségével nemigen foglalkoznak. Lénye-

gében az oktatók szinte egyáltalán nem is érdekeltek az oktató munka, az ismeretátadás minőségének fejlesztésében. A hallgatók közül pedig sokan nem mernek őszintén véleményt nyilvánítani, félve az esetleges negatív retorziótól. A kétségtelen fejlődés ellenére e téren a jövőben többet kell tenni a KISZ-szervezeteknek. A szakmai-tanulmányi munka magasabb szintre emelésének közös tevékenységét oktatóknak és hallgatóknak meg egyaránt tanulni kell.

Koncz János

Interdiszciplináris Tudományos Diákkör

Egyetemisták, főiskolások! Barátaink!

Gyertek, alakítsuk meg az ITÉDÉK-át! Az Interdiszciplináris Tudományos Diákkör célja:

— munkakapcsolatot létesíteni az egyetemek között,

— olyan komplex feladatok megoldását tűzni ki, melyek minden szakma aktív közreműködését igénylik,

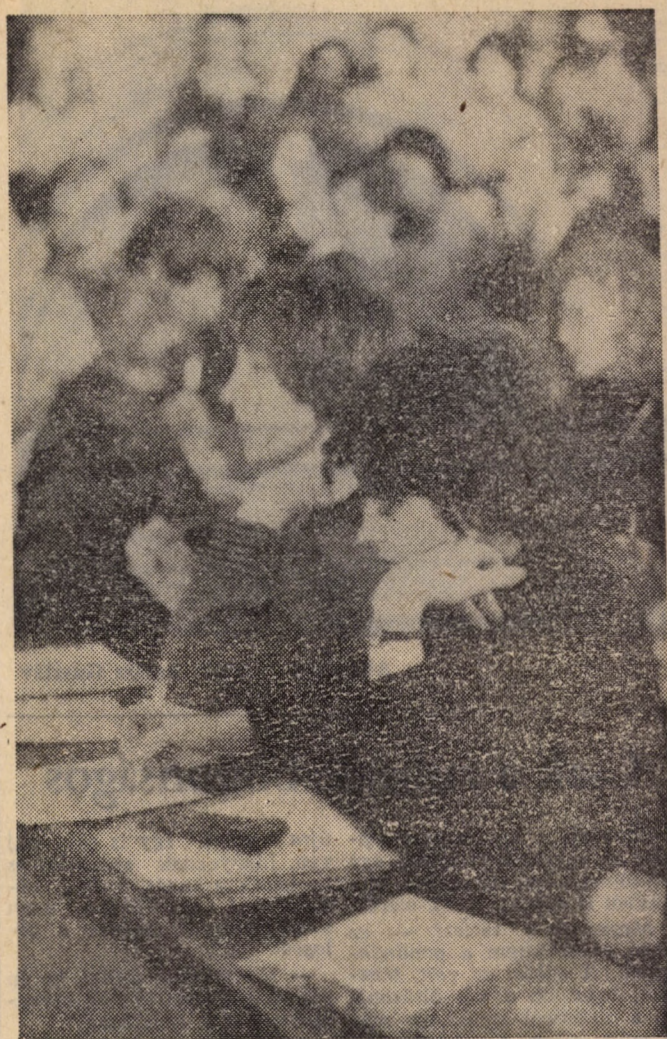
— s ezáltal lehetőséget adnak a hallgatóknak arra, hogy már az egyetemen gyakorolhassák az együttműködést.

Egyetemisták, Főiskolások! A ti korosztályotokhoz tartozók történelmi küldetése a szocializmus felépítése!

Egy életmódkísérlet feltételrendszerének kidolgozására hívnak benneteket. Egy olyan közösségi kísérleti lakótelep megtervezéséhez várjuk alkotó hozzájárulásotokat, ahol ti is — mint a jövő évezred polgárai — szívesen élnétek!

Jelentkezettek levélben, a Rajk László Szakkollégiumban 1981. márc. 20-ig. Cím: Bp. V. Veres Pálné u. 36.

Számtek bővületben

Kulcskérdés: a leszerelés

Beszélgetés dr. Pintér Lászlóval.

az MSZMP Politikai Főiskola tanárától

Az „átmenet kora” — halljuk gyakran a mai politikai, világpolitikai helyzet elemzésekor. Tud. szoc.-ból is úgy tanuljuk, hogy „korunk fő kérdése a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet” ami aztán a napi újságolvasás szintjén világrendszerek szembenállásában, nagyhatalmak tárgyalásaiban jelenik meg a számunkra. Jellemző az az élmény, amely az SZKP XXVI. kongresszusát kíséri.

— Valóban a mai helyzet egy régi kérdést vet csupán fel — új módon. Létréjűtök és évről évre gyarapodnak azok a garanciák, amelyek biztosítják: egyetlen agresszív hatalom, vagy koalíció sem tud ma már győzelmet aratni a szocializmus felett. Ennek ellenére az a kérdés, hogy milyen a szocializmus és a kapitalizmus világnak egymáshoz való viszonya, nem veszített jelentőségéből, hiszen ez ma nem más, mint a háború és a béke kérdése. S annyiban új, hogy a nemzetközi kapcsolatokban a szemünk láttára valamennyi születt, mégpedig annak függvényében, ahogyan erősödik a létező szocializmus, a nemzetközi munkásmozgalom, és a nemzeti felszabadító harc; egyidejűleg azonban gyarapodnak és „tökéletesednek” azok az új tömegpusztító fegyverek, amelyek felhasználása végzetes katasztrófához vezet. Tehát, megvan a reális előfeltétele, és elkerülhetetlen szüksége is annak, hogy kibővítsük és hosszú távon meg is szüntessük egy új világháború veszélyét.

— A két világrendszer szembenállásának ebben a mai új helyzetében hol és hogyan lehet kezdeményező a szocialista külpolitika?

— Éppen ott és azzal, hogy lépéseket tesz a békés egymás mellett élés gyakorlatának a megszüntetésére. Egyértelműen látható volt ez a törekvés a XXVI. kongresszuson is. A szocializmus megvalósításához, erősítéséhez béke van szükség. Lenin, amikor kidolgozta a szocializmus felépítésének a tervét egy országban, nyomatékosan emlékeztetett rá, hogy a terv megvalósításának nélkülözhetetlen feltétele a béke, a „hosszabb lélegzetvétel szünet” tartós békeperiódussá változtatása. A békés egymás mellett élés politikája a szovjet állam megalkulása óta a szocialista külpolitika sarkköve, amely persze napjainkig különböző szakaszokban valósult meg.

Ma is döntő — az utóbbi évek eseményei, a haladó erők győzelme számos fejlődő országban, azt igazolja, hogy a béke mindenekelőtt a társadalmi haladásnak, a szocializmusnak dolgozik, de lévén oszthatatlan, a tőkés világ is részesedik belőle. A kapitalizmus történelmileg defenzívában van, az ötvenes évek végén, a hatvanas évek elején minőségileg új helyzetet teremtett a szocialista világrendszer felbomlásának folyamata, az erőviszonyok kiegyenlítése. S bár maga a „kiegyenlítés” nyilván nem köthető napra pontos dátumhoz, meglete, „valós”-sága vitathatatlan. Az imperializmus éppen a felsorolt — korántsem teljes — tényezők miatt kényszerült rá arra, hogy alkalmazkodjon a realitásokhoz. Azaz: hogy sor kerüljön az enyhülésre! Amit ő korántsem „szeretett”, hanem a realitásokról kényszerre foytán és feltétlenül saját oszlatyértelmezésüknek megfelelően fogadtak el. Ez egyúttal önmagában is jelzi a kapitalizmus mozgásterének szűkülését és a szocializmus növekvő erejét, esélyeit.

Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy a szocialista világrendszer, bár legfontosabb, de csak az egyik eleme a kapitalizmussal szembenálló erőknek. Komoly szerepe van a nemzeti felszabadító harcoknak, a tőkés országokban küzdő kommunista pártoknak; és a nemzetközi munkásmozgalomnak is. Lenin, munkásságának utolsó évtizedében újra és újra visszatért ahhoz a gondolatához, hogy a nemzeti felszabadító mozgalmak a szocializmus természetes szövetségesei: „Mi mindannyian azon vagyunk, hogy minél közelebb kerüljünk egymáshoz, hogy egybeolvadjunk a monogókkal, a perzsákkal, az indiaikkal és egyiptomiakkal, mi kötelességünknek és saját érdekünknek tartjuk, hogy ezt megtegyük, mert máskülönben Európában nem lesz szilárd a szocializmus” (Lenin kiemelése). És itt most nem az éppen említett országok neve a fontos, hanem maga a gondolat, hogy a nemzeti felszabadítás a szocializmus szükségszerű szövetségese. Amikor napjainkban a fejlődő országok a nemzetközi gazdasági kapcsolatok új rendjéért küzdenek, akkor a nemzetközi tőkés munkamegosztás kialakult rendjét támadják. És teszik (tennék) ezt a szocialista országok támogatásától függet-

nül is. Emiatt aztán a nemzetközi tőkés munkamegosztás állandóan militarizálni és neokolonializálni kényszerül. Nem a szocialista világrendszer „szítja” azt a harcot, amely a kizsákmányolás kiiktatásáért folyik a nemzetközi gazdasági kapcsolatokban! A termelőerők nemzeti keretek közötti fejlődésének igénye az a belső, objektív erő, amely miatt a népek felkelnek a monopóliumok rendje ellen. S aztán így válnak természetes szövetségeseinké — hiszen közös ellenség ellen harcolunk. Természetesen a szocialista világrendszer gazdasági-katonai potenciálja is tovább gyengíti a tőkés nemzetközi munkamegosztás erejét, hiszen már pusztán a létével megtöri az imperialista befolyás monopóliumát és példát mutat az egyenjogú gazdasági kapcsolatok kialakítására.

— Nyilván eközben a kapitalizmus szembenállása, szocializmus elleni harcának folyamatosága is változatlan. E küzdelemben mi tekinthető ma a nemzetközi tőke „aktív magjának”? Kikből áll ma a nyugati politikát formáló erő?

— Az amerikai külpolitika döntéshozási mechanizmusára változtatlanul az északi-keleti tőkés csoport, azaz lényegében (megjegyzem, ez igen komplex módon érvényesül a valóságban) a „Rockefeller-birodalom” van a legnagyobb befolyással. Olyannyira, hogy ellenére — támogatása nélkül — elnököt sem választanak. Jellemző, hogy David Rockefeller, aki annak a Trilaterális Bizottságának a patronusa, amelynek soraiból Carter is, Brzezinski is származott, tavaly, egy hónappal a választás előtt nyíltan kiáltott Reagan mellett! Ugyancsak sokatmondó az a tény is, hogy Weinberger jelenlegi hadügyminiszter és Bush alelnök szintén tagjai voltak e bizottságnak... Amely egyébként, mint közismert, vezető amerikai, nyugat-európai és japán üzlemberekből, tudósokból és politikusokból tevődik össze — természetesen amerikai főszerep mellett. Nyílt titok, hogy ma az amerikai döntéshozó elit továbbra sem egységes az illetően, mi módon törhet le a szocializmus. Úgy tűnik, hogy a stratégiai egyensúly körüli vitában a realitásokkal kevésbé számoló koncepciók képviselői a „főnyomás” demagógiájával, bizonyos teret nyertek. A korábbi „alkalmazkodás” mellett megjelent a „túlélés”, a katonai fő-

ny megszerzésének sürgetése. Reagan első (november 5-i) beszédében megjelenő „új” gondolat volt a „túlélés”, így a jelenlegi helyzet túlélésének reakciós jelszava is. Belső okokból is válsághangulat-kelésben látja a — véleményem szerint: hamis — kiutat. Ugyanakkor, a még kétségkívül hatalmas tartalékok birtokában nyomást igyekeznek gyakorolni a világ haladó erőire.

— Mi a kulcskérdés, ami ma döntő befolyással lehet erre a bizonyult helyzetre?

— A kulcskérdés ma nyilvánvalóan a fegyverkezési stop elérése —, illetve a leszerelés, a Nyugat „kimerítési taktikájának” kivédése. Ha sikerül a szocialista külpolitika legfontosabb célkitűzését megvalósítani, és eljutunk a katonai egyensúly stabilizálására, a fegyverzeteknek egy sokkal alacsonyabb (tehát lényegesen olcsóbb, kevesebb anyagi áldozatot igénylő) szintjére, akkor végre lehetőség nyílik a két világrendszer közötti harcban a nem katonai versengés előtérbe kerülésére. Vagy ahogy a világ kommunista pártjainak 1976-os berlini tanácskozásán az megfogalmazódott: a béke nemcsak azért fontos, mert az az emberiség életében maradásának elengedhetetlen feltétele, hanem, mert a fegyverkezés erő von el a gazdasági versenyből, a leszerelés ugyanakkor anyagi tartalékokat juttat mindazon erők kezébe, amelyek a nemzetközi kapcsolatok egész rendszerének gyökeres megváltoztatásán munkálkodnak. Látja, megint oda jutottunk, hogy a szocialista politika alapvető gazdasági-politikai érdeke a béke biztosítása. Valahányszor egy év békét nyerünk, egy évtől tovább erősödik egyúttal a társadalmi haladás ügye is —, erősödik a létező szocializmus és növekszik az imperialista politikával szemben állók ereje. Értelmezhető, hogy a szocialista országok képviselői a béke biztosításának lehetőségeit kutatják Madridban is, és hogy Leonid Breznyev mostani kongresszusi beszédét is áthatotta az a gondolat: „... a béke megszüntetésének a holnapra vezető út vezérfonala”, és ezért „Nincs jelenleg fontosabb feladatot nemzetközi téren pártunk, népünk számára és bolygónk valamennyi népe számára, mint a béke megvédése.”

— Köszönöm a beszélgetést!

Fotó: Balázs Gusztáv

Kongresszusi sajtószemle

FEBRUÁR 24-ÉN, kedden piros fejjel jelent meg a Népszabadság — „Megkezdődött az SZKP XXVI. kongresszusa” — hirdette a főcím.

Leonyid Breznyev beszámolója szinte az egész számot betöltötte. A beszéd nemcsak a Szovjetunió gazdasági és politikai életével foglalkozott, hanem kitért a globális világproblémákra is. A legnagyobb érdeklődést természetesen a nemzetközi helyzetet és a Szovjetunió külpolitikáját érintő részek váltották ki. Ezúton néhány különösen fontos javaslatot, megállapítást ragadunk ki.

A Breznyev-beszéd a párbeszéd folytatásának óhajáról tett tanúságot. Az SZKP főtitkára kijelentette, hogy a Szovjetunió kész kiterjeszteni a Helsinkiben elfogadott és eddig is alkalmazott, a hadgyakorlatok és csapatmozdulatok előzetes bejelentését ajánló megállapodást. Javasolta, hogy kezdjenek tárgyalásokat hasonló bizalomnövelő intézkedésekről a Távol-Keleten is. Új elképzelésekkel bővítette ki a Perzsa-öböl fegyvermentesítésére tett korábbi javaslatokat. A Szovjetunió külpolitikájának alapvető célja marad a hadászati fegyverek korlátozása. „A magunk részéről készek vagyunk halogatás nélkül tárgyalásokat folytatni erre vonatkozólag az Egyesült Államokkal, megőrizve mindazokat a pozitívumokat, amelyek eddig ezen a téren elértünk” — mondotta Breznyev. Javasolta továbbá, hogy rendelkezjen el moratóriumot a „NATO-országok és a Szovjetunió új közhatalóvá válásának nukleáris rakétaszékeinek európai telepítésére, az mennyiségi és minőségi szempontból be kell fogyasztani az ilyen eszközök meglévő szintjét, beleértve természetesen az Egyesült Államok ebben a térségben található elhelyezett telepítési nukleáris eszközeit”. Felvetette még az új típusú szovjet és amerikai rakétahordozó tengeralattjárók gyártásának korlátozását is.

A BESZÁMOLÓ ELEJÉRE került a Szovjetunió és a többi szocialista ország kapcsolatának értékelése. Breznyev hangsúlyozta az együttműködés szélesítésének szükségességét. Lengyelországgal kapcsolatban megállapította, hogy az imperialista aknamunkához a belpolitikában elkövetett hibák is járultak. A lengyel helyzet ismertetése végén kijelentette: „A szocialista Lengyelországot, a testvéri Lengyelországot nem hagyjuk el a bajban, nem engedjük bántani!” Az SZKP főtitkára ezután a felszabadult országokhoz fűződő kapcsolatokról, illetve a kommunista világmozgalom aktuális kérdéseiről beszélt.

A beszámoló iránti érdeklődés óriási volt. Kis Csaba moszkvai tudósító a Magyarországi legutóbbi számában a következőket írta erről: „Amikor hétfőn, moszkvai idő szerint déltájban ismeretessé váltak az új szovjet javaslatok, hírtelen nagy forgalmat bonyolított le a sajtóközpont telefonközpontja, telezközpont-

ja, s a leggyakrabban használt kifejezés alighanem a mérséklet, a párbeszéd szó volt.” Breznyev békefelhívása, óvatos és mérsékelt fogadtatásra talált az Egyesült Államokban. „Nagy érdeklődéssel kísérik mindazt, amit Breznyev mondott, és igen alaposan fogjuk tanulmányozni beszédének tartalmát” — nyilatkozta Haig külügyminiszter. Reagan elnök újságírók kérdésére válaszolva, hogy hajlandó-e résztvenni egy szovjet-amerikai csúcstalálkozóon, azt mondta: „Erre a kérdésre az egyetlen válasz az lehet, hogy nagyon érdekelt vagyok (Breznyev) javaslataiban, s azokat meg fogjuk vitatni a külügyminisztériumban, általában a kormányban, és különösképpen fontosnak tartom, hogy a közeli napokban meg fogjuk vitatni szövetségeseinkkel is.”

Eddig a hivatalos megnyilvánulások. Az amerikai sajtó összességében pozitívan ítéli meg a beszámolót. Egyes újságok azonban egyszerű propagandafogásnak, mások pedig olyan régebbi elképzelések felújításának tartják a szovjet javaslatokat, amelyek éket verhetnek az USA és európai szövetségesei közé.

A különböző nézőpontok ellenére a lapok abban egyetértenek, hogy nem lehet gyors amerikai választ várni. A kormány tevékenysége ma elsősorban befelé, vagyis a gazdasági tevékenységekre irányul.

Helmut Schmidt kancellár az SPD elnökségi ülésén üdvözölte a Szovjetunió békekezdeményezését, tárgyalási javaslatát és úgy nyilatkozott, hogy azok alapos megfontolást igényelnek, és mindenképpen választani kell rájuk, különösen figyelemre méltóan mondotta a bizalomnövelő intézkedésekre és a központosított rakéták moratóriumára vonatkozó javaslatot.

Gensch külügyminiszter álláspontja, már nem volt ilyen rugalmas. A rakéták meglévő szinten történő befagyasztása szerinte gyengítene a nyugati pozíciókat és rögzítené a Szovjetunió e téren állítólag elért fölényét.

A francia vezető körök üdvözölték az SZKP főtitkárnak a szovjet-amerikai csúcstalálkozóra vonatkozó felhívást. A párbeszédre lehetőség van, és ez mindkét érintett fél érdekeit szolgálja — jelentette ki a köztársasági elnök, hivatalának szóvivője.

Az angol újságok is kiemeleik Breznyev beszédének komoly hangvételét és józanságát. A csapatmozdulatok előzetes bejelentésével foglalkozó javaslatot még a felettébb szkeptikus The Times is figyelemre méltónak tartja. A The Guardian úgy véli, hogy Nyugat-Európa egyet fog érteni az aktív párbeszédre szóló szovjet felhívással, de kétféle, vajon Reagan elnök is így fog-e reagálni.

A L'Humanité és a L'Unita szintén fő helyen tárgyalja és méltatja az új békejavaslatokat. **Összeállította: Stark Tamás**

Lengyelország

Sokakat foglalkoztat a kérdés, mi történik ma Lengyelországban, hogyan fogadják az egyetemisták a társadalomban tagadhatatlanul végbemenő változásokat, az eddigi általános értékrend hivatalosan is elismert megingsait? Milyen lehetséges kiutat látnak a jelenlegi válságból?

Az itthoni hírek után sokmindenre felkészültünk, hogy milyen lehet a helyzet Lengyelországban, de a nyugalomra és természetes utcaképre nem. Igaz, már a vonaton egy „üzleti útról” visszatérő férfi elmagyarázta, hogy a helyzet nem olyan tragikus, mint hiszszük. A változások nem az utcán, hanem a gyárkapukon belül és az emberek gondolkodásában zajlanak.

1980 nyarától (júliustól) kezdve sztrájkhullám söpört végig Lengyelországon. A munkabeszünetek nem szórványosak voltak, hanem az egész ország területére kiterjedtek az akkor még illegális Szolidaritás vezetésével. A kormányban és a pártban jelentős személyi változások történtek. A miniszterelnöki posztot Babiuchot Pinkowski, majd Jaruzelski hadseregátornok váltotta fel. Edward Gierek helyett pedig Stanisław Kania lett a LEMP KB első titkára. Az ország gazdasága súlyos válságba került. Hosszú ideje növekvő adósságokkal kellett szembemélnie, amelyeket csak újabb — egyre kedvezőtlenebb feltételek mellett nyújtott — hitelek felvételével sikerült kiegyenlíteni. (Csupán 1981-ben elérték a 3 milliárd dollárral növekszik a lengyel adósságszáma, s így elérte a 26 milliárd dollárt.) Ugyanakkor a felvett kölcsönök legtöbbször nem a legmegfelelőbb gazdasági ágazatokra kerültek. A termelés nem megfelelően használt ki az ország meglévő — hatalmas — kapacitásait. A kapacitáskihasználtság foka jelenleg 60% körül mozog. Az ellátásban egyre nagyobb gondok mutatkoztak, amelyeknek egyik legfontosabb oka a mezőgazdaságban keresendő. Emellett kell tenni arról a szerencsétlen sorozatról, amely természeti csapások (árvíz, óriási hidegek stb.) formájában jelentkezt, de a legfontosabb probléma az volt, hogy a szétaprózott, megfelelő anyagi eszközök híján levő mezőgazdasági kisüzemek nem tudták, nem is akarták (érdekvizonyok!) teljesíteni a rájuk háruló feladatokat.

Szólni kell a vezetés sok helyen megnyilvánuló sajnálatos korrupciójáról is, melyek szintén nem használtak a gazdasági és társadalmi-politikai közérzetnek. A sztrájkok miatt óriási — eszélre méltó pólóhatatlannak tűnő — termelési kiesés keletkezett, ami tovább rontja a helyzetet.

Varsóban sikerült szert tennünk néhány egyetemista barátára. A továbbiakban az ő véleményüket igyekszünk tolmácsolni, annál is inkább,

mert úgy gondoljuk, hogy az általuk elmondottak elég széles réteg gondolkodásmódját tükrözik. A beszélgetésekben a következő témákra koncentrálnánk a viták: a gazdasági helyzet; a kormány- és pártirányítás; az azokhoz való viszony; a Szolidaritás és tevékenysége és a lengyel diákmozgalom.

Elmondták, hogy e kérdések szervesen összetartoznak. Nézetük szerint a problémák évtizedek óta halmozódtak. 1965-ben kezdődtek az elégedetlenség végül ellenforradalmi eseményekbe torkolt. 1968-ban Varsóban diáklázadások történtek ki, 1970-ben Gdanskban véres eseményekre került sor a rendőrség és a tüntető munkások között. 1975-ben a tüntetések hatására visszavonták a tervezett áremeléseket. (Később az áremeléseket végrehajtották.) Minden ilyen eseménysorozatot egy viszonylag nyugodt időszak követett; az irányítószervek tevékenységében ilyenkor fokozott hangsúlyt kapott az életszínvonal emelését célzó politika. 1978-ra azonban újfent kritikus helyzet alakult ki, amely 1980 nyaráig az elviselhetetlenségig fokozódott. A húsáraknak újabb emelése az utolsó cseppet jelentette.

A sztrájkok Varsóban kezdődtek és viharos gyorsasággal terjedtek át Gdanskra és a tenger melléki városaira, valamint az ország többi részére. A közvetlen kiváltó oka az volt, hogy a munkások magasabb fizetéseket követeltek. E követeléseket először csak néhány helyen teljesítették. A kör azonban egyre szélesedett. Hamarosan nyilvánvalóvá vált azonban, hogy az életszínvonal emelésének ez a módja inflációhoz vezet, mert a megnövekedett bértömegek szemben nem állt a megfelelő mennyiségű és összetételű áru. Az ellátási nehézségek fokozódtak az alapvető fogyasztási cikkek területén; szinte semmihez nem lehetett és nem lehet hozzájutni többórás sorbanállás nélkül. Van amit csak a fekete piacon lehet megszerezni. Az alapvető élelmiszerek hiányának okait barátaink abban látják, hogy az egyéni kistermelőkre épülő mezőgazdaság a jelenlegi tömeges feltételek mellett nem képes, nem is érdekelt megfelelően ellátni a piacot. A meglévő beruházási alapokból aránytalanul nagymértékben részesedett az ipar. Például Huta Katowice kb. 300 milliárd zloty emésztett fel. (Az éves beruházási alap kb. 500 milliárd zloty.) A pártvezetés a szocialista gazdaság irányításának csak egy eszközt alkalmazta, a beruházásokat.

A gazdasági problémák okozta társadalmi konfliktusok felzártnak hoztak egy legális és független szakszervezet megalkotására irányuló törekvést. Megalakult a Szolidaritás. E szakszervezet független a politikai pártoktól és a társadalom igen széles rétegei, munkások, értelmiségiek és diákok egyaránt részt vesznek tevékenységében. 8 millió tagjával az ország legnagyobb szakszervezeti szövetsége. A munkások sztrájkjait az akkor még illegális Szolidaritás fogta össze. Varsói barátaink hangsúlyozták, hogy ezen sztrájkok nem „a” szocializmus, hanem annak ilyen gyakorlati megvalósítása ellen irányultak. A munkások a magasabb bérek követelése mellett felléptek az úgynevezett „társadalmi kapcsolatok” ellen („szocialista” összeköttetés). A lengyel diákság körében viszonylag széles körben elterjedt nézet, hogy Lengyelországban létrejött egy ún. „új bürokrácia”, amely gyakorlatilag ellenőrzés nélkül és a maga érdekében kormányzott. A különböző szinteken és mértékben folyó korrupcióról a magyar sajtó is írt.

A Szolidaritás követelése a következőkben foglalhatók össze. A már régebben is működő, de államilag nem engedélyezett szakszervezet (maga a Szolidaritás) legalizálása; az áremelések és az életszínvonal csökkenésének megállítása; az

ellátás javítása; az állami ellenőrzés megszüntetése az információk kezelését és közlését illetően; a beruházások ésszerűbb allokációja, a vállalkozás-szabadság szélesebb körű biztosítása, a nemzeti jövedelem munka szerinti elosztásának gyakorlati érvényesítése, az 1970-es években összeállítások halálra áldozatainak emlékmű felállításra, egyes kompromitált vezetők anyagi és erkölcsi helyzetének kivizsgálása, a tömegkommunikációs eszközök használatának joga, széles körű béremelések, rövidebb munkahét.

A követelések nagy részét a kormány azóta teljesítette, azonban mégsem hárult el minden akadály a helyzet normalizálása elől; a válság tovább mélyült. Véleményünk sokszor egyezett lengyel barátainkival, azonban alapvetően eltért a megoldás módozatait illetően.

Az adott helyzetben (1980 nyarán) talán érthető volt, hogy a munkások érdekeik érvényesítése céljából a sztrájk eszközehez nyúltak. Azóta azonban — a követelések teljesítésével — létrejöttek a feltételek ahhoz, hogy az élet visszatérhessen a normális kerékvágásba.

A Szolidaritás működését legalizálták, tevékenysége során felhasználhatja a tömegkommunikációs eszközöket is, meg egyezés jött létre (több ízben is) a kormány és a Szolidaritás között a heti munkaidő, egyes kompromitált vezetők leváltását, a 11 év előtti gdanski események áldozatainak emlékművét illetően.

A vásárlóerő jelentősen (sőt aránytalanul) megnövekedett. A kormány ez ideig csupán azokat a követeléseket nem teljesítette, amelyek ennyi idő alatt nem is lehetett teljesíteni.

A Szolidaritás a munkások követeléseit foglalja szervezett keretek közé és képviseli széles tömegek érdekeit. Alapokmányában kijelenti, hogy tevékenységét/álveti a Lengyel Népköztársaság szocialista alkotmányának. A kormánnyal folytatott tárgyalások során megegyezés született arról, hogy a független szakszervezet részt vesz a lengyel nép-gazdaság problémáinak megoldásában. A nehézségek közös erővel elháríthatók.

A megállapodások ellenére a sztrájkok még 3 héttel ezelőtt — ha változó helyszíneken is — de tovább folytatódtak. Úgy tűnik, mihelyt létrejött egy megegyezés, a Szolidaritás újabb követelésekkel lépett fel, s ha a kormány nem teljesíti azokat, rögtön és maradéktalanul újabb sztrájkokkal fenyegetőzött. Ezek után jogosan merül fel a kérdés: mit is akar tulajdonképpen a Szolidaritás? Véleményünk szerint egy független szakszervezet léte ekkora tömegbázissal feltétlenül felveti a felelősség kérdését. Lengyelországot a sztrájkok nem vezethetik ki a válságból. Sokáig sztrájkolni csak akkor szabad, ha „van miből”. Ha már előzőleg létrehozták azokat a gazdasági feltételeket, amelyek elegendő tartalékokat biztosítanak ahhoz, hogy bizonyos szélsőséges esetekben érdekeiket ily módon érvényesítsék. Furcsa, hogy az alapvető fogyasztási cikkek hiánya miatt fellángoló elégedetlenség csak sztrájkokban öltött testet, és nem talált kellő visszhangra az a gondolat, hogy csak azt lehet elfogyasztani, amit előzőleg már megtermelték. Emellett a sztrájkoknak van egy morális oldala is. Amint azt a lengyel néphadsereg lapja, a Zolnierz Wolnosci is kifejtette néhány héttel ezelőtt: külföldről — főleg a szocialista országokból — segélyek érkeznek Lengyelországba, de a sztrájkok szervezői — úgy tűnik — nem sokat tesznek azért, hogy az ország ne szoruljon segélyekre. E segélyek célja az ország falpraállításához való hozzájárulás, nem pedig a sztrájkok fedezése.

Az utóbbi napokban, hetekben — Jaruzelski kormányfő 90 dolgozó napot kéri beiktatási

beszéde óta — a helyzet normalizálódott, legalábbis ami a sztrájkokat illeti. Ma már az események középpontjába a politikai téren észlelhető konfrontáció került. A lengyel párt és kormány erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy az ellenzék szerepét betöltő társadalmi csoportosulások ne veszélyeztessék a lengyel nép érdekeit.

Lengyelországban a diáksztrájkok is befejeződtek, miután a kormány és diákság vezetői között kompromisszum jött létre a diákság követeléseit illetően. (Ezek közül a legfontosabb: egy független diákszervezet engedélyezése.)

Sajnos Lengyelországban az egyetemisták egy része szinte vakon hit a sztrájkok eredményességében.

Más kérdések megválasztásában is eltértek a vélemények beszélgetéseink során.

Érdekes, hogy Lengyelországban dollárért úgyszólván mindent meg lehet kapni. Sok dolog van, amit nálunk is csak dollárért lehet megvásárolni, mégis alapvető a különbség. Lengyelországban nem kell igazolni a valuta eredetét, ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy ha valaki akár több ezer dollárt akar egyszerre elvásárolni a PEVEK-boltokban, úgy azt minden további nélkül megteheti. Akár lakást is vehet! Ebből következik, hogy a fekete piac óriási méreteket öltött. Azt, hogy nem korlátozzák a „személyi” dollárforgalmat, barátaink demokratikus vívmányoknak tartották. Úgy gondoljuk, nem szükséges hosszabban eszetelni, hogy egy olyan országban, amelynek valutája nem konvertibilis, az ilyen „vívmányok” milyen következményekkel járnak.

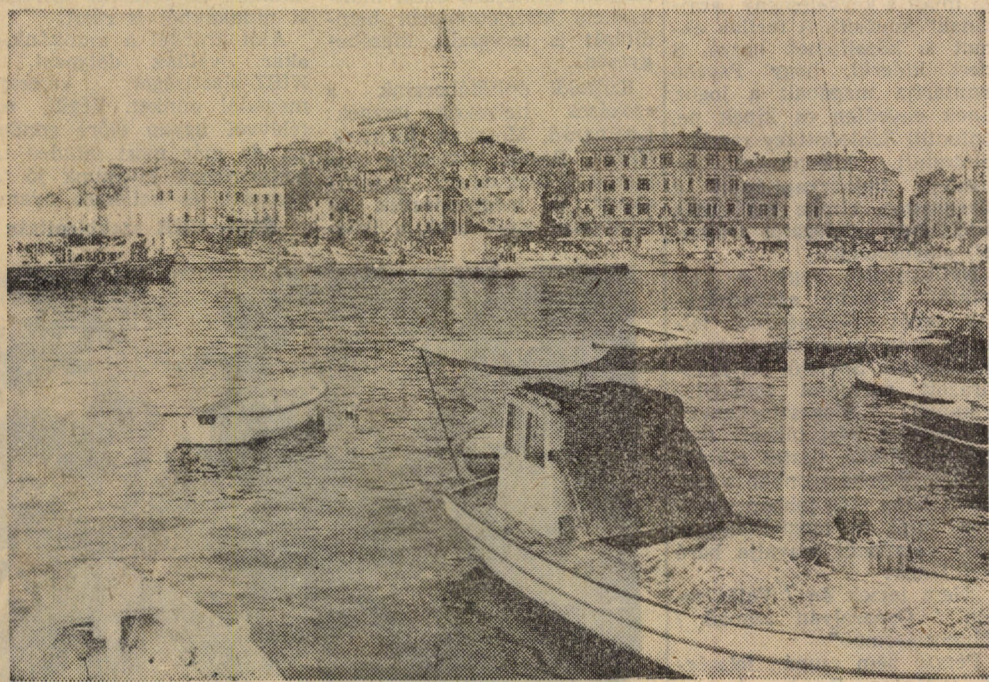
Varsóban a kirakatokat és az üzletek választékát nézegetve feltűnt, hogy viszonylag sok nyugatról származó — egyáltalán nem alapvető — fogyasztási cikk kapható (Colgate fogkrém, francia kölni stb.), ugyanakkor olyan alapvető cikkekhez, mint hús, cukor, só, vaj és kenyér, nagyon nehezen lehet hozzájutni. Nyilvánvaló, hogy a pénz allokációja nem megfelelő a fogyasztási cikkek területén sem. A következő áprilisban a jegyrendszer bevezetése lesz.

Vitáink során egy másik alapvető ütközési pont az ideológia volt. Úgy tűnt, hogy beszélgetőpartnereink ilyen irányú képzettségére némi kívánnivalót hagyott maga után. Például egyszer megkérdezték tőlünk, hogy Marx miből gondolta, hogy az emberek a szocializmusban majd hitből dolgoznak? Az anyagi és érdekvizonyok ilyen figyelmen kívül hagyása azt tükrözte, hogy vitapartnereink fontos gazdasági és politikai kérdések megválasztásához úgy állnak hozzá, hogy nincsenek tisztában alapvető kategóriákkal; nem rendelkeznek kellő elméleti alappal. Ebben a helyzetben igen furcsa azt követelni — mint ahogy ezt néhány lengyel egyetem diákjai teszik —, hogy az egyetemen ne legyen kötelező a marxizmus-leninizmus, és az orosz nyelv. Lehet valakinek egyfajta meggyőződése valamiről, de a vitához alapvető követelmény, hogy legalább elfogadható szinten ismerje azt az eszmét, amellyel vitatkozik.

Ennek ellenére úgy tűnt, hogy barátaink elég világosan látják a problémákat, és tevékenyen próbálnak részt venni azok gyakorlati megoldásában is, mindazonáltal állásfoglalásuk nem mindig volt megalapozott.

A viták során sok más kérdés is felmerült, mi a leglényegesebbeket próbáltuk kiemelni. Úgy gondoljuk, hogy a lengyel egyetemistákkal folytatott beszélgetéseink egyes témáinak közreadása adalék lehet a jelenleg Lengyelországban zajló események jobb megértéséhez, és így érdeklődésre tarthat számot.

**Simonovits István
König Róbert**

Az Adrián

Fotó: Simonyi Tamás

Az előadás rendezője,
Szikora János

A darab dramaturgja,
egykori diáktársunk,
Morcsányi Géza

Színházi esténk Győrben

Egy buszra való közgázós oktató és diák zárandokolt február 20-án Győrbe, hogy láthassa Nadas Péter Takarítás című művét Szikora János rendezésében. Az előadás után a darab alkotóival is találkozunk. Felüdtő volt a hétköznapi tapasztalom után az élénk vita a buszon, az előadás mélyebb rétegeiről. Az ilyen közös buszos, színházi esteket érdemes lenne rendszeresíteni.

A színházi beszélgetés során belénk rekedt és a buszon lassan megfogalmazódott gondolatainkból következő számunkban szeretnénk néhányat az olvasókkal megosztani.

Fotók: Radványi Zsolt

Angster László,
a Takarítás egyik szereplője

Előadás után a színpad romjait is birtokba vettük

Versország

„Akinék a szülei beiratkoztak a közöbe, holnapról pionír lehet. Felhozni 5 lej a most folyó békeharca!”

„A kulák rosszabb a csukamajolajnál. (Alakítsd át hasonlattá! Így: Toldi György veresebb lón, mint a főtt rák.)” — tanulta az iskolában. Am a hazatért hadifogolyra másfajta versikét fabrikáltak: „Fehér Tami bekecse / naftalinnal békenve / azért csupa naftalin / hazaengedte Sztalint”.

Versország útjain bolyongva hol idegesen továbbfut az ember a dilettantizmus szmogjának fuldoklása elől, hol ünfeledten adja át magát a gazdag panorámának. Az egyforma, csúnya is-hasznos is házakra vissza sem emlékezik, röpke útirajzaiban csak a tisztet és esetleg még a förtelmest érdemes felvilantani.

„Reggel toppantak be a ka-

tonák / már nem jelölt az öltöny semmi rangot / fogták a vállsziat akár istrángot / s kívánhatták a falu asszonyát / nem történt semmi éppohy csak állt a front / s a kút mögött zöldült a nagy csalános / elrejtett minden szüzet hátrafont / hajú hajadont csecsemőt családot / s rejtett istenem mindent egyhelyütt / napos csibét és kondorkeselyűt / véres combot felszebelt agyékot / és tetveket hogy húsnakat egyék ott / ám este míg robbantak gránátalmák / szüzek futottak le a gáthoz / megszegették az istenek tilalmát / és odabújtak meztelen katonákhoz”.

Gyerekfejjel átélte, művészi leg mások által még kevésszer megörökített élmények felelevenítésében nem szűkölködik a negyvenéves aranyosszéki Bágyoni Szabó István

Végtelen reggel

című verskötete.

De az ő nemzedéke még többnyire nem hideg és érdekeltől torzított könyvekből olvasta a század történelmét sem, hanem nyíló elmével, hosszú téli estéken szinte maga is átélte:

„tulajdonos lettem... / rám hagyogatta nemcsak a szűk család / de a rokonok s a szomszédaim ha átvesztették az időt / zsirtalan tavaszt fogolyváró szeles őszt / midőn férfikabátok sánta lovak / úsztak által bemeszelt léckerítésen / ... / estefelé úgy békeidőben / még együtt a század itt / messze valahol Isonzó / féllábú noták / ... / s jaj részeg katonák most közelednek / átöltött bendőjű rádiók / mocsaras aknamezők / ... / várom hátha valaki rám tör s kegyesen kifoszt.”

De nem fosztja — és talán

ezért hatol ugyanilyen mélyen zsigereibe a régmúlt — Apáczai, Szhárosi, Csokonai, Balázs Ferenc —, s talán a máit is azért éli mélyen — és szépen:

„megint a kés a vadonatúj / a harmatban pengő vasideg / amiért érdemes / függőleges gerinccel halni meg / megint a szerszám a / holnapba vágó penge / amit a perc is írgyel / amiért újratértem / megint a munka a tiszta indok / az egyetlen / örökérvényű maggyarázat / a kegyvesztetlen kegyetlen”.

Fájó szívvel továbbindulva a versországot: „löttykölt kocsmapult, albrélet havi 800-ért, habzó sör, koszos utcárok, neonreklám és plakátfal, „enyém a gazdátlan idegenség”, „jó volna végre hazaérni”...

Hol e szörnyű táj? Péntek Imre sorolja

Édesség antireklám

című verskötetében a külvárosi lét jellegzetes ismérveit, de költészetté nem emeli eme idilltellen idillt. Beletörődő indulatlansága se követendő költői magatartás, de a gondolatok megformálásának szintje végképp semmilyen esztétikai mércével sem mérhető. A közhelygyűjteményt csak egy szokványos képvers (Balás) a villoni ihletésű Futamodó balladája, és egy vérszegény szójáték-ciklus „szinesíti”. Jellemző az egyik versindító sor: „Kibirtam elképesztő helyzeteket”. Ennél kevesebb információt tartalmazó, tetejébe csúnya szépségeitől kevesre se találunk. Az érzéki-

gondolati információkkal egyébként is fukarkodik, miként a kötet cím is csúnya. A büfébeli kávéivásról sokoldalú, fárasztó poémát ír, míg jó ötleteit felfaló dilettantizmusának példája: „Fázik a puszkagolyó, besurran az ember szívébe, a finom puha húsfészekbe, melegéni.” Mi szükség a szív jelentését megmagyarázni?

Az egyhangúságot néhány sikerült ladányiáda zavarja meg: „Merengsz egy albrélet-hirdetésen, / melyről te, az ágról szakadt sem / hiszed, hogy elvesztett éden” és „Luxus a divat, / mindenre kihat / máma, / elmegy az ember a meló-

/ elmegy az ember a meló- / elmegy a melódia.” Az Elfordulóban című szonett pedig dicséretesen visszaadja a „süket lépcsőház” hangulatát.

A kötet erénye, hogy tanárszerkesztő szerzője felhívja figyelmünket a mai proletársorra. Vitatható, bár érdekes igazsága: „a melóst / ... / gyűlésen gyakran felvilágosítják, / kik brossurából fürké-

szik a titkát: / hogy egy világ már néki készül itt.”

Hogy kinek készül az új világ, arról, úgy látszik, lehet vitatkozni, de csak toronyháznál magasabb művészi színvonalú költők győzhettek meg, bármiről akárkit is.

Utamat sebesen folytatva, szerencsémre sikerült rátalálnom Ladányi Mihály még el nem kapkodott, tizenharmadik,

Torkomban sóhajokkal

című verseskötetének világlá-

ra. Nem mondhatom, hogy Ladányi sok ügyet vet a számomra legalábbis fontos formatechnikára, s más világi hívságokra, mégis — ha jól számolom — tíz esztendeje minden új versére lázasan lecsapok.

Az erőltetett szóbüvészkedés korában szép ez a nosztalgiasöpögéstől mentes hüség fiatalos eszményeihez, szép nyughatatlan csavargása minden esőkben nők után, mindenség után.

Mindnyájan eljutunk védett magányunkba vagy borzú, céljavesztett lödörgéseinkbe.

Szép, hogy Ladányi kivetett tudott maradni a „bennfenteség” egyre kínálkozóbb illúziói közepette, és szép, hogy kivettségében még mindig hinni, bízni tud:

„Kijulladva, amikor már zihál a tüdő, / mikor már piszkol csak az élet, / az embert elhagyják ellenségei, / aztán barátai, / aztán a felesége, / és borostásan, / szájában rossz bork maradék ízével ott botor-kál öngyilkosjelöltként / koszos utcák során / és egyszerűen fény szállja meg, / hogy mégse! — Hisz most éppen olyan, / mint húszéves korában, / amikor itt kóborolt koszos utcák során, / és nem volt nője, / ellensége, / barátja, / és elindul egy utcai telefonhoz, / társzik, / kicseng s ő beleüvölti: / Isten, Isten, / ilyen egyszerű az ember feltámadása!”

Nemcsak hisz és bízik, nemcsak dicséri a farmeros „falkát” a „tisztességtudóbb generációk”-kal szemben, mert „nem térdepelnek hivatal előtt, / társakkal vágnak a magányuk neki, / még nem görnyednek bele semmibe”, mert „még van bennük valami emberi”, nemcsak.

Hív is: „GYERE VISSZA! Éveken át dicsőség vett körül, / divatba jött simléderes sapkád (...) Ezek éltek belőled (...) Inaskorod óta esztergapad, / fizetésnapon bádognak,

söröskorsók. Otthon születtek-től elhított feleség. A kölyök nem mutat be a gólyabalon. Pár év se kell, arról nyafog a fórumon, hogy lazsálsz, nem dolgozol (...). Nekem hiányzol. Gyere vissza! Talán van pár komád még itt-ott, a sön-téspult ugyanúgy söröcsokban. Ne üldögdél otthon magadnak, ne nyírd gyepet, ne sétáltass kutját este. Gyere az emberek közé. Hiányzol. Gyere vissza!”

Ugyanílyen „sociográfikuság”-mentesen, belülről érzi: „Íme a lélekvándorlás, mikor egyik elit a másikba költözik és újra járni tanul a vállainkon.”

Gyepnyíró-magány helyett „A kocsmában naponta összegyűlünk... Az isten éppen idénéz, egyedül törődik velünk: angyszárnnyal hessen-ti el a fasírtól a legyeket — Minket nem érint áremelkedés, egyetlen századunk van. Már évszázadok óta. És évszázadok óta azon basszankodunk, hogy billeg a kocsmaszta, s megtámasztjuk sörökupakkal. És újra minden rendben. Köszönjük, megaggyunk.”

És mielőtt még harag fogna el az egyetem padjaiban tenyésző, söntést-se-látott, nyafogó, hamisítatlan „gyepnyíró” véreimmel szemben, én-angyal földiségem Ladányinál is megtalálja a dühtelen elkötelezettséget. Az, aki az „O, ha milliomos lennék című nemzeti dal korában a Marseilleszel” vert be ablakot, most egy másik dal budizt forradalomra Elkötelezettség című versében: „Es meg kell rohmozni őket, akik mint egy múzeumban, úgy élnek tárgyaik között. (...) be kell célozni a táncdalfesztivál jegyében születő nemzeti egységet!” és „mielőtt mianyag kandalló utánzatok csapdáíához hull az est melege, mielőtt halott kézfogások bádogtepsijébe változna tenyerünk”. „egy napon el kell fityülni azt a réges-régi dalt, hogy összefogni hát.”

B. Kiss Tamás

Építőtábori napok

Egyetemünk építőtábori és nemzetközi kapcsolatok szakbizottsága március 16-tól 22-ig rendezte meg az építőtábori napokat. A következő ajánlatokkal csábítja a táborozni vágyókat 1981 nyarán: Miskolcon rendezük hagyományosan építőtáborunkat szovjet és magyar hallgatók részvételével, ezenkívül előreláthatólag Zsámbékon bolgár, lengyel és NDK-beli hallgatókkal és természetesen veletek, akik eljöttök majd. Itt főként elsősökre gondolunk, hiszen a későbbi külföldi építőtáborozás egyik alapfeltétele a hazai egyetemi építőtáborban való részvétel. Az NDK munkaakció mintájára hazai munkaakció kísérletképpen beindítását is tervezzük Mezöhegyesen.

Külföldi építőtáboraink a szokásos helyeken lesznek: Leningrád, Moszkva, Irkutsk, Várna, Berlin, Katowice, valamint a közkedvelt munkaakcióit is megrendezzük az NDK-ban. Ezek azok a lehe-

tőségek, amelyeket az utóbbi években egyre kevésbé használunk ki, mert kitartóan csökken az építőtáborozni vágyók száma. Mindenesetre aki szeretne eljönni, azt szeretettel várjuk az építőtábori toborzón, amit a II. emeleti keresztfolyosón rendezünk meg. Természetesen szívesen látunk a táborokban is. Ezeket mi szervezzük, és vezetjük veletek együtt, akik majd eljöttök és mindenki olyan jól fogja magát érezni, mint amilyenek tesszük, saját energiánk és elképzelésünk szerint ezeket a táborokat. Tényleg csak rajtunk múlik. Szeretnénk, ha minél többen vállalnátok az előzetes szervezési munkából is részt.

Akit érdekel a munkánk, és akar velünk dolgozni, a KISZ-bizottságon keresztül megtalál minket. Végül, egy félévvel ugyan előre gondolva, de már most minden táborozónknak kívánunk jó táborozást, és kellemes nyarat!

ÉTB—NKB szakbizottság

Még egyszer

Bódy Gábor filmjéről

Szokássá vált a „Psyché”-vel kapcsolatban magunk és mások megnyugtatóra megjegyezni: ezt a filmet nem szükséges érteni és értelmezni ahhoz, hogy élvezhessük, elég nézni, mint egy gyönyörű képeskönyvet, az általa nyújtott vizuális élmény „önmagáért beszél”.

Valóban, a film képei kelte közvetlen émociók is páratlan intenzitásúak. Ünfeledten és felkavarva bámulhatjuk, hogyan materializálódik színekben és hangokban, állóképekben és mozgásokban a testi szerelem csúcspontjainak irracionális, örvénylő gyönyöre. Néma rettenettel meredhetünk a bérház-udvarban terpeszkedő mosoda-szörny idötlén „ember-darálójára”. Felzabadtalan röphölhetünk Bányáskára a robogó fehér hín-tó kerekének dinamikájából, s a felhangzó zene ritmusából szöft varázsszönyegen. Bódy felbecsülhetetlen értékű ajándékot nyújt át nekünk, amikor kompozícióival köznapi létünk és szabvány érzéseink határainak átlépésére bátorít, s megjeleníti azon élményeinket, s hangulatainkat, melyek mindennapi tudatunk számára lényegükben megfoghatatlanok, feldolgozhatatlanok.

Fogadjuk el ezt az ajándékot, de ne higgyük, hogy mindebből részesültünk, amit a művész alkotásában élénk kínálat, ha csupán felkavaró látványosságok színpompás leporlójának tekintjük a „Psyché”-t. Bódy ugyanis nem mesteri rövidfilm-fűzért készített a „szerelem”, a „felszabadult száguldás”, a „profétai elhivatottság” stb. ábrázolására, hanem egyetlen, egészét alkotó filmet, amelynek minden képsora — szigorúbban vagy lazábban — összefügg, s csupán e teljesség részeként nyeri el igazi jelentését.

A film, mint egész, sokkoló erejű kihívás, arcunkba vágott kesztyű. E kihívás adja az önmagukban is megkapó, felzaboló képek és jelenetek értelmezési tartományát, ez árnyalja bennünk utólag sötétebb tónusúra a film első felének ragyogó színeit, ez változtatja később szomorkás mosollyá a „Psyché” egyes, komikus részleteinek láttán, kiróbbanó nevetésünket. Ha nem az értetlenség és érzéketlenség, hát épp e kihívás tényének tudatosulása magyarázhatja a film bemutatását kísérő szélsőséges — nézői és kritikusai — érzelmi reakciókat is.

A „Psyché” főszereplői olyan

emberek és dolgok, akik és amelyek környezetüktől lényegesen és jelentőségteljesen elütnek. Ungvárnémeti Tóth László, Psyché, de a bányász-falu nyomorúságos viskói mögött táncoló furcsa, fehér ruhás lány, s a szárnyas disznó is, egytől egyig „deviáns” elemek, jellegzetesen kirínak világukból.

A film e deviánsok és környezetük konfliktusokkal terhelt együttéléséről szól, a deviáns (tehát eredeti értelme szerint: a szokásostól, a normától eltérő) élet lehetőségeiről, illetve — valójában — fogható lehetetlenségéről vall. Arról a folyamatról, melynek során a társadalom, a környezet felderíti, megítéli és a „meglévőhöz” idomítja, vagy megsemmisíti a még csak kezdeményekben létező újat, s legtöbbször magát a norma megszégését szankcionizálja tekintet nélkül a „deviancia” jellegére és irányára, értékes, vagy értéktelen mivoltára.

Psyché

Ez a szerelmeit szabadon választó és váltogató, érzékeny és tehetséges költőnő merész és tékozló életre és mindenkifelett korlátlan szabadságra vágyik. Öltörvényű élet helyett azonban csak pillanatok adatnak meg számára, e pillanatokon kívül a környező világ által ráerőszakolt „szerep-kényszerzubbonyok”, vagy az ezek elől való menekülés teszik lehetetlenné, hogy teljes önmagaként éljen. Bár ma-

ga Kazinczy hitelesíti poétai tehetségét, s verseket ír magának és barátainak (amíg van miről írnia), a világ nem sok ügyet vet e ritka adottságára. Annál több figyelmet kap női mivoltában.

Fiatal lányként grófi sarjhoz illő „jó híre” védelmében zárdába küldik, pedig számára értéktelen mind magas származása, mind jó híre, s épp az lenne értékes, amit elvesznek tőle: szabad élete.

Csapongó szerelmi választásai miatt a közvélemény „szajhának” minősíti. A férfiak eké-ként is közelednek hozzá. S mert kiderül, hogy Psyché fenntartja magának a jogot, kinek engedjen és kinek ne, (pofonúti Schlednitzky rendőrniszter, kikoszarozza az úresfejű huszárkapitányt) a ráragasztott címke csak még elítélőbbre: „válogatós szajhára” súlyosodik.

Nyilvánvaló, hogy e „címektől” Psyché szabadságának, tehát egyéniségének feladása árán bármikor megszabadulhatna. Szeretői és kikoszarozott partnerei többnyire örömmel „magasztosítanak” szajhából a házi tűzhely malkulátna örvé, tisztos családanyává. Psyché azonban e szereptől talán még jobban visolyog, mint a megítéltétől. Nem véletlenül szavalja báró Zedlitznek:

„Nem leszek én / Fejős tén-hén / Gyászolván szabad / Vándorlósomat.”

Persze nem csupán feleségé válhatna Psyché, hanem Pozsonyban a reformer ifjúság

(Folytatás a 8. oldalon.)

Dr. Szegegyvári Iván, a külkereskedelmi tanszék fiatal adjunktusa nemrég érkezett haza hároméves szovjetunióbeli kintartózkodásáról.

— Mi volt kiutazásának célja, mivel foglalkozott a Szovjetunióban?

— Három évig voltam aspiráns a moszkvai Bogomolov Intézetben, a Szocialista Világgazdasági Kutató Intézetében. Ez a hároméves aspirantúra szervezett továbbképzési forma, amelynek célja az, hogy ezen idő alatt az aspiránsnak el kell készíteni a kandidátusi disszertációját, le kell tenni a vizsgákat és meg kell védeni a disszertációt. Én nappali aspiráns voltam, létezik ennek levelező formája is. Jelenleg egyetemünkről ketten is dolgoznak levelező aspiránsként Moszkvában. Az én témám a magyar külkereskedelm, ezen belül kiemelt a KGST-országokkal folytatott külkereskedelmünk strukturális problémái a 70-es években. Ezzel a témával már korábban is foglalkoztam, a tanszéken belül is alapprofilom a KGST volt, és emellett a külkereskedelm-elméletek és az előbb említett témában szerencsés

Aspiránsként a Szovjetunióban

házaságát láttam két fő érdeklődési területemnek.

— Engem elsősorban az vonzott, hogy alkalom nyílt három év nyugodt kutatómunkára.

— Meg is valósult a nyugodt kutatómunka?

— Nagyjából úgy történt minden, ahogy számítottam. Ugyan a vizsgák a tervezettnél több időt vettek igénybe, de az ottani aspirantúrának a sajátossága az ittenihez képest, hogy a végzett egyetemisták majdhogynem rögtön egyetem után jelentkezhetnek aspirantúrára, és úgy is kezelik őket, mint továbbtanuló diákokat. Az első évben 5–6 vizsgát kell letenni, erre gyakorlatilag az is megy ez az időszak. Rendszerint kötelező irodalmat kell lexikálisan visszaadni a vizsgákon, és természetesen számolni kell a nyelvi nehézségekkel is. Már az első év folyamán megkezdtem, de a vizsgák letétele után teljes erővel nekiláttam a disszertációm összeállításához, amit körülbe-

lül négy hónap alatt sikerült tető alá hozni — szintén orosz nyelven. A problémát az jelentette, hogy a magyar közgazdasági terminológiáknak nincs minden esetben orosz megfelelőjük.

— Milyen visszhangja volt a disszertációjának?

— Az intézetben elég jó visszhangja volt, amit talán az is bizonyít, hogy a védés — ami az intézeti Tudományos Tanács előtt történt — olyan határozatot fogadtak el, hogy a disszertációt valamelyest rövidített formában intézeti kiadványként publikálják.

— És Magyarországon is olvashatják majd az érdeklődők?

— Ez kicsit bonyolultabb dolog. Először is le kellene magyarra fordítani. Másodszor maga a disszertáció meghatározott célra készült: kinti kandidátusi védésre, és figyelembe kellett venni az intézet igényeit is. Az intézet

tereli a hallgatót már a téma választásánál és a konkrét kidolgozás során is, hogy milyen részleteket kell hangsúlyoznia, és igen sok részlete olyan kérdéseket érint, ami elsősorban az ottaniaknak fontos.

— Jelent meg már e témában valamilyen összefoglaló tanulmány magyar nyelven?

— Tudtommal ilyen típusú tanulmány, ami kifejezetten a KGST-országokkal való külkereskedelmünknek 1973–74 utáni változásait, problémáit vizsgálja összefoglalóan, nincsen. Engem legjobban kezdettől fogva a téma elméleti vonatkozásai izgattak. Ugyanis a világgazdasági korszakváltásnak a szocialista országok esetében nem egyszerűen a cserearány romlás-javulása volt a következménye, hanem szerintem az, hogy a nemzetközi gazdasági kapcsolatok marxista elméletének rengeteg eddig megoldatlan kérdésére kellene válaszolnia,

rendkívül sok alapfogalom az eddigi értelmezésében ma már nem szerencsés, alapösszeffüggéseket, minősítési kritériumokat kell átgondolnunk. Bár milyen gazdaságpolitikai döntés bizonyos elméleti koncepció alapon nem tisztázta, nem konzisztens, akkor a gyakorlati lépések sem vezethetnek egyértelmű, kedvező eredményre. Mindenekelőtt elméleti téren kell a világgazdasági válságra a legkomolyabb választ adni, noha ott a legkevésbé észrevehető egy félig-meddig kívülről számunkra, de én ott érzem a problémát a leg súlyosabbnak. Legáltalánosanabbra úgy fogalmazhatnék, hogy a külkereskedelmi kapcsolatoknak marxista elméletre, mint rendszer, kidolgozásra van szükség.

— Milyen tapasztalatokat szerzett a szovjet külkereskedő-képzésről?

— Én akadémiai kutatóintézetben voltam és az intézetnek közvetlenül oktatósi

feladata nincsen. A tapasztalataimat főleg beszélgetések során szereztem, részben a kint élő magyar kolónia tagjaitól, részben szovjet közgazdászoktól. A közgazdasági egyetemen kifejezetten külkereskedelm-oktatás nincs. A közgazdasági karon van egy úgynevezett gazdasági földrajz szak, ez áll talán legközelebb a mi külkereskedelmi képzésünkhöz. De ez messze nem jelent olyan specializált külkereskedelmi képzést, mint ami nálunk folyik. A másik az IMO, ahol van három olyan szak, ami a nemzetközi gazdasági kapcsolatokkal foglalkozik. Ahol tulajdonképpen kifejezetten külkereskedelmi képzés folyik, az egy továbbképző intézet, Külkereskedelmi Akadémiának hívják. Csak meghatározott komoly gyakorlati tapasztalattal lehet bekerülni, és már diplomával kell rendelkezni. De ez az iskola nem külkereskedelmi vezetőket képez, hanem vezetőkét.

— Milyen munkán dolgozik jelenleg?

— Jelenleg komparatív előnyök témájával kapcsolatos tanulmányt írok.

Geszti Margit

„Annyira fanatikus azért nem vagyok”

Taróczy Balázst aligha kell bemutatni az olvasóknak. Tavaly védte meg diplomáját egyetemünkön, legújabbán pedig az NSZK-beli szerződés váltott ki különös érdeklődést a szimpatikus teniszező iránt.

Balázs ritkán jár mostanában haza, s amikor itthon van, akkor is rohan, szinte minden perce be van táblázva. Az egyetem egyik harmadik emeleti szemináriumtermében beszélgetünk, s valahogy önkéntelenül kicsúszik az első kérdés, ami talán szokványosnak tűnhet, de ebben az esetben valamelyest mégis másképp hangzik.

— Milyen érzés volt újból az egyetemre jönni?

Balázs egészen magától értetődően mondja:

— Semmi különös. Nem költöttem igazán szorosban az egyetemi évek alatt ehhez az épülethez, nem túl sok órán vettem részt. De Molnár Sanyi bácsihoz, a tanszék vezetőjéhez például most is szívesen visszajárok.

— Balázs, öt éves szerződést kötöttél a fürthi teniszklubbal. Hogyan jött létre a megállapodás?

— Már hosszú évek óta több ajánlatot kaptam, de nem nagyon mértem eddig előállni ilyen kéréssel idehaza. Legutóbb megkerestek a fürthiek. Engedélyt kaptam a teniszszövetségtől és az OTSHTól, hogy az NSZK csapatbaj-

nokságán ennek a klubnak a színeiben szerepeljek.

— Mondanál egy-két részletet a szerződésből, a feltételekről?

— Ne haragudj, de nem. Ez a kettőnk dolga: az egyesület és az enyém.

— Néhányan tudni vélik, hogy versenytársaidból kisebb összeget kell a szövetségnek leadnod.

— Ez nem változik, de összeget, hadd ne mondjak.

— Milyen előnyökkel jár mégis neked ez a szerződés?

— Egyrészt eléggé erős a nyugatnémet bajnokság, hiszen itt játszik (hasonló szerződésekkkel) egy-egy csapat-

ban Cox, Mottram, Kodes és Nastase is. Kisebbs városokban négy-öt ezer néző is összejön egy-egy mérkőzésen. Kedvező számomra az is — s talán ez a fő nyereség —, hogy még szabadabban versenyezhetek. Idehaza csak a Király Kupán és a Davis Kupán kell részt vennem, így két hónappal több versenyzési lehetőségem lesz. Ez pedig azt jelenti, hogy például a tavalyi 18 Grand Prix viadal helyett néggyel több ilyen jellegű összefüggésben indulhatok. Ez javíthatja az esélyeimet. A teniszezők java része 22–23 GP-re tud benevezni. Ezen kívül pedig még a jövőmre is kell gondolnom, arra az időre,

amikor már nem leszek nemzetközi szintű játékos, s ilyen módon talán biztosíthatom a későbbi megélhetésemet.

— A tavalyi év végül is elég jól sikerült; az egyéni világranglistán a 19. helyet szereztél meg.

— Örülök, hogy visszakerültem a 20-ba, sőt, ha azt nézem, az európaiak közül csak Borg, Lendl és Fíbabak előz meg. Az ATP év végi szavazásán pedig a legnagyobb előrelépők egyike lettem.

— Apropó, Borg. Elterjedt róla, hogy esetleg abbahagyja a versenyzést.

— Szó sincs róla. Borg csodálatos sportember, csak

Balczóhoz tudom hasonlítani. Egyszerűen ő a legjobb. Igaz, hogy mostanában egyszerű-kétszer kikapott, de a fontos versenyeken mindig hozza magát. Ezeknek a bemutatónak, amiket újabban játszanak, nincs akkora tétjük és sportértékük.

— Evezünk hazai vizekre. Legutóbb a Király Kupán újólag bebizonyosodott, hogy nélküled nincs versenyben teniszsportunk. Mi lehet az oka ennek?

— A jelenlegi gárda, úgy tűnik, erre képes. Benyitkól és Machántól nem lehet várni az első helyen győzelmet. Most, hogy nem nagyon játszottam, nem volt mögöttem az a biztonság, hogy ki is kaphatnak, mert én valószínűleg megnyerem a másik egyest. Nekik mindenáron győzniük kellett ezúttal, s ez a nagy felelősség is béműtötte őket. Persze a valódi okok mélyebbre nyúlnak. A kiválasztástól az edzők működtetése, a menedzseléstől, az anyagi problémáktól számtalan tényező alakította ki a jelenlegi helyzetet. Nézem a fiatalokat, a 12–18 éveseket. Nincsenek beiskolázott utásekik, mozgásuk sem kellően koordinált (a lányoknál akad egy-két kivétel). Ebben a korban a legfontosabb a sok és megfelelő edzés, gyakorlás, de ez nincs meg. Hiányoznak a jó és lelkes edzők, a Széchy-típusúak, akik föltennek az életüket erre a hivatásra. Olyan edzőkre lenne szükség, akiknek az a célja, hogy nemzetközi szintű játékosokat neveljenek. Persze ez anyagi

kérdés is. Terjed, mind népesebbé válik a tenisz itthon, s az edzők inkább jól jövedelmező magánleckéket adnak, s nem az egyesületi munkájukra figyelnek. Szerintem meg kellene fizetni az egyesületi tevékenységet, a nevelőmunkát, illetve valahogy ki kellene alakítani a kettőnek egy elfogadható, jó árnyat.

De ide tartozik a menedzselés is. Csépaival például nem nagyon foglalkoztak. A külföldi versenyeken való indulást a szövetség finanszírozza, s a lehetőségeikben látszó teniszesezt futtatják. Nagyon hosszú és kemény erőpróba feljutni a világranglistára, illetve a különböző viadalok tábláira. A fiataloknak a pontszerző előversenyek sorozatát kell végigküzdeniük ahhoz, hogy egyáltalán felkerülhessenek egy-egy nagyobb verseny táblájára.

— Neked még könnyebb volt annak idején.

— Tízennyolc évesen játszottam először GP-ven, mint a fiatalok egyik legjobbját. Akkor még meghívásos alapon lehetett indulni, s nem az ATP pontok szerint. 1974 őszén, amikor az első ranglista készült, a 34. voltam, s ez meghatározta további lehetőségeimet is.

— Benced nem merült fel a doppingolás lehetősége?

— Régebben akartak velem etetni szereket, de nem kellett. Félek a doppingtól, ezért nem szedek semmit. És különben is: annyira azért nem vagyok fanatikus.

Borsi László

Téli népművelési gyakorlaton

Egyetemünk diákjai közül kb. 40-en vettek részt a tíznapos Téli Népművelési Gyakorlaton (TNGY) január végén, illetve február elején. Kisebbs-nagyobb településeken, az ország legkülönbözőbb részein ismerkedhettek az adott hely politikai-gazdasági-közművelődési viszonyaival, helyzetével. Most induló sorozatunkban szeretnénk, ha egyrészt a TNGY-ek közkinccsá tennék tapasztalataikat, véleményüket az egyes gyakorlati helyeken látottakról, elsősorban a közművelődési kérdéseket kiemelve művelődési ház, iskola, könyvtár, kulturális igények és azok kielégítése, stb., másrészt bárki akit érdekel a közművelődés helyzete Magyarországon, ossza meg velünk ezzel kapcsolatos gondolatait.

Oroszlány

FÜSTTŐL, KOROMTÓL SÜTÉRE színezett hóval borított tájon dőcögött a vonatott Tatabányáról Oroszlány felé. Erőmű, meddőhányók, bányavak között érkezünk meg a városba. Maga a város, talán egyszer műemlék lesz, mint az ötvenes évek stíluszát tükröző, egységes építési koncepció szerint felépített település. A ma emberének ez viszont csak komor szürke falakat jelent, amit nem nyíltak a főúton sorakozó vidám, optimista hangulatot árasztó freskók (munkások, parasztlányok, stb.) sem.

Oroszlány bányászváros. A szén által lett a háború előtt faluból rövid idő alatt 20 ezer lakosú város. Ma is egy-

lábán áll, a szén határoz meg mindent, annak ellenére, hogy az utóbbi időkben egy-két vállalat itt is nyitott üzemeget, elsősorban a bányáüzemnél csak korlátozottan foglalkoztatható női munkaerő számára. Ennek megfelelően gyakorlatunk középpontjában is a bányászat állt. Meglátogattuk a bányavállalat néhány üzemeget (természetesen nagy élmény volt lemenni a föld alá), találkoztunk a vállalat különböző szintű vezetőivel.

Programunk másik része: látogatás a város vezetőinél és ismerkedés a művelődési ház munkájával.

Oroszlány város művelődési háza nagyméretű intézmény. A tanács épülete és a pártbizottság között elterülő lapos, szürke tömbjéből a helybeliek „beton”-nak hívják. Hat főállású népművelő kap

fizetést (van aki majd hatezret) azért, hogy a város művelődési, kulturális igényeit kielégelje. Ennyi szakember bőven elég is lenne ehhez, de úgy tapasztaltuk, hogy feladatoknak nem tesznek eleget. Ez így kemény kijelentés, ezért ezt részletesebben meg kell indokolni.

ELŐSZÓR A FELSZÍNROL.

Évente 50–60 nagyeremi rendezvény van, váltakozó nagyságú közönség előtt a 350 férőhelyes színházteremben. Ezek között az igényes színházi előadásoktól a harkni műsorokig mind megtalálható. A közönséget a komolyzenei műsorokra lehet a legnehezebben becsalogtatni. A jó közművelődési munka elengedhetetlen alapja a tartós kisközösségek, csoportok felkarolása, támogatása. Látszólag itt is minden rendben van, a ház klubtermei szinte állandóan foglaltak. A házban általában elég sok ember nyúszik, bár főfőleg haladva számuk gyorsan csökken (a földszinten van a büfé, az első emeleten a klubszobák, a másodikon a könyvtár). Ha második statisztikákból, jelentésekben jelleme meg, úgy tűnhet, mint ha a ház kitűnően ellátja feladatait. Dolgozói erről valószínűleg meg is vannak győződve.

A valóságban néhány bevált műsorra építenek (ezek biztosítják a színházi teltházat),

kiscsoportos foglalkozásaik többnyire olyanok, amelyek különböző szervezést nem igényelnek, mert spontán módon létrejönnek, működnek (horgászklub, természetjáró szakosztály). Félreértés ne essék, nem arról van szó, hogy ezek nem kelljenek, de egy művelődési ház feladata ennél több!

Oroszlány fiatal város, az átlagéletkor 30 év alatt van. A művelődési ház viszont nem foglalkozik a legkényesebb korosztállyal, a 15–20 évesekkel. Ez az életkor (elsősorban szakmunkástanulók, fiatal munkásokról van szó), amikor utoljára még meg lehet fogni a fiatalokat, és kocsmahelyett más szabadidő eltöltési lehetőséget nyújtani. (Kocsmák az van bőven Oroszlányban és mindig zsúfoltak.) Ekkor még be lehetne szoktatni őket a művelődési házba. Ezzel szemben mit nyújt nekik az intézmény: a földszinten büfé, vasárnaponként diszkó. A ház vezetői szerint egy ifjúsági klub is rendszeresen nyitva áll a fiatalok előtt, a fiatalok ilyenről nem tudtak, mi meg nem találtuk az épületben.

Ugy tűnik, a művelődési intézményeknek is meg van az a küszöb, amely felett az intézmény munkája elsősorban saját fontosságának bizonygatásában, a felesleges szervek pozitív véleményének kialakítá-

sában, és általában a saját biztonság védelmére irányul. Az érdemi munka hátterébe szorul, minden kezdeményezéstől való merev elzárkózás a jellemző. Az intézmény munkája öncélúvá válik.

MI LEHET A TOVÁBBLEPÉS?

A napi és szaksajtóban sokat hangoztatott, a valóságban viszont csak nagyon ritkán tapasztalható „nyitott ház” módszer. A művelődési házba bárki és bármikor bejöhessen (Oroszlányban szerda délután teljesen zárva van a ház, a hétvégén pedig csak a büfé van nyitva), mindig találjon valamit. Ez a valami lehet akár egy TV-szoba, egy újságolvasó, egy klubszoba, ahol (akár egy-két üveg sör mellett is) elbeszélgethet, vagy kártyázhat kulturált körülmények között a barátival. (Találtak egy ilyen irányba mutatkozó kezdeményezést is Oroszlányban, a Bányászklubot, de működését nem tudtuk kitalálni, mert rajtuk kívül csak két pincér és egy vendég volt éppen ott. Többben egybehangozóan állították viszont, hogy máskor sokkal élénkebb élet folyik ott. Az épület periférius helyzetű, kis mérete viszont nem teszi lehetővé, hogy az egész város igényeit kielégíthesse, ezért mindenképpen szükség lenne a művelődési központ ilyen jellegű munkájára.)

Ma ha valaki betéved a művelődési házba, mit talál? A bejárattól kb. 5 lépésnyire van a büfé, a földszinten nincs

is más. Így rögtön meg is áll itt. TV-szoba, kisebb filmvetítő terem nincs. A folyóiratok, újságok fent vannak a könyvtár olvasótermében a második emeleten, ez pedig már délután bezár, hétvégén pedig nincs nyitva.

Egyéni művelődési házzal. A gyakorlat másik nagy élme nye a szakmunkásképző intézet kollégiuma volt, ahol laktunk. Több szakmát lehet itt tanulni, elsősorban a bányával kapcsolatosakat. A legfontosabb terület a vágárképzés, de ide csak óriási toborzási költségekkel lehet tanulókat beiskolázni az ország távoli területeiről. Az így idekerült gyerekek többsége nem végzi el a három évet, csaldik a munkával kapcsolatban, vagy nem tudja elviselni a kollégium rideg légkört. A kollégium igazgatójával folytatott négyórás kimerítő beszélgetés, ezt látszik bizonyítani. „Rend és fegyelem! A gyerekeket úgy neveljük, hogy ne okozzon neki meglepetést a katonaság!” Az eddigi TNGY-s tapasztalatok alapján érdemes lenne behatóbban foglalkozni a szakmunkásképző intézetekkel, ezek kollégiumaival, az ezekben uralkodó nevelési elvekkel, stb.

ÖSSZEVEZVE, igen hasznos volt az oroszlányi gyakorlat. Ismeretanyagunk, szemléletünk sokat fejlődött a tíz nap alatt. Sikerült néhány olyan emberi kapcsolatot is teremteni, amelyek alakultató világlátásunkban valószínűleg mély nyomot hagynak.

Győrbíró Károly

FELHÍVÁS

Adám László, a KISZ-bizottság titkára azt mondta, hogy: a KISZ-biz. helyiségekben hagyott személyi értékekért (kabát, táskák) a KISZ-biz. nem vállal felelősséget. Ezeket a ruha-, illetve a táskákban helyezték el.

Nónapi ünnepség

A szak szervezeti bizottság úgy döntött, hogy az idén nem rendez központi nőnap ünnepséget. A lányokról, asszonyokról kari, illetve intézeti keretben emlékeznek meg e jeles nap alkalmából.

Figyelem!

A XV. OTDK marxizmus-leninizmus szekciójára benyújtott dolgozatok az olvasóteremben megtekinthetők! Szervező Bizottság

Mi legyen

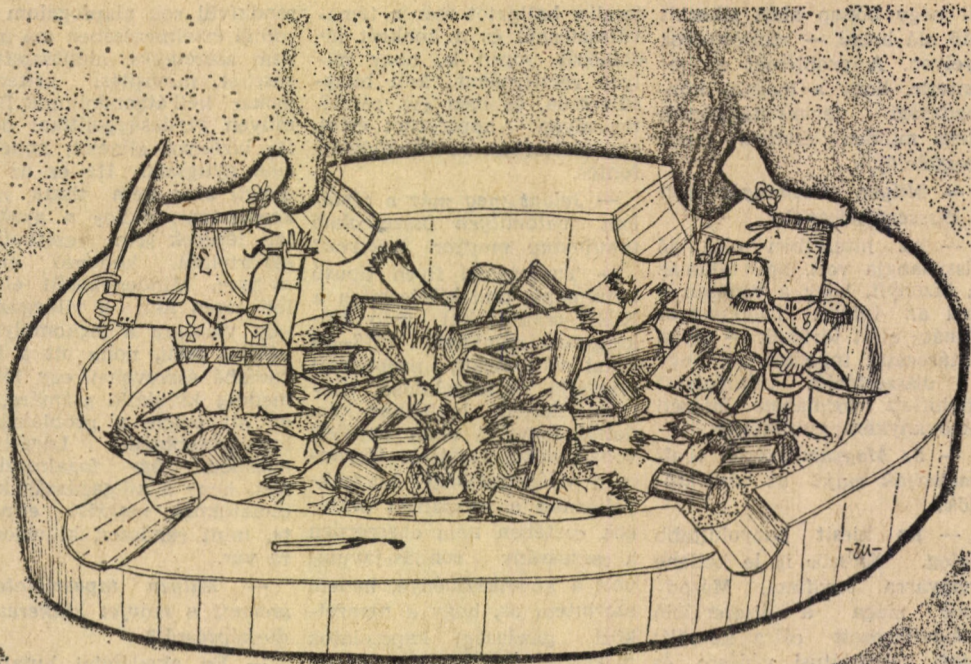
az alapszervezetekkel?

A KISZ-alapszervezetek jelene és jövője az egyetemünkön (tartalmi és szervezeti kérdések). Ezzel a témával szeretnénk alaposan foglalkozni a KISZ-küldöttérek előtt. Minden érdeklődőt várunk március 6-án, pénteken 16 óra-kor a 301-es teremben. A beszélgetésre meghívott egyetemünk párttitkárait, és reméljük, hogy a KISZ-szakvezetőségek tagjai és az alapszervezeti titkárok is jelen lesznek. KISZ-bizottság

Rektori tanácsülés

Rektori tanácsülés volt március 2-án, ahol megtárgyalták az Egyetem Közmuvelődési Bizottság munkáját a közmuvelődési helyzetet. Második napirendként az államvizsgák és az első félévi vizsgák tapasztalataira került sor. A társadalomelméleti szak kollégium szervezésével kapcsolatos előterjesztést elfogadta a rektori tanács, és az előkészítő bizottságot a munka további folytatásáért bízta meg. Dobrovits Iván rektorhelyettes ugyancsak a rektori tanácsnak tájékoztatót adott a rekonstrukció során következő feladatairól. A napirendet részletes ismertetésére következő lapszámunkban térünk vissza.

CSATATÉR

Halász Géza rajza

Pillanatkép az olvasóban

Sokak szerint az olvasóterem a tanulás elengedhetetlen feltétele az egyetemen. Megkérdeztem három embert, mi a véleménye erről. Dobi Sándor (I. évf.) a következőket válaszolta:

— Én kizárólag tanulni járok ide, de előfordul, hogy másképp sül el a dolog, találkozik egy barátom, néhány szót váltunk bent, kimegyünk, elmegy az idő, és mire visszamegyek, nincs sem energiam, sem kedvem a tanuláshoz. Ez persze csak akkor van, ha nincs konkrét feladat, ha csak úgy spontán megyek tanulni.

— Vizsgaidőszakban is itt tanultál?

— Igen, csak itt, és akkor nem is engedtem a barátj. csábításnak.

— Szerinted milyen az olvasóterem ellátottsága?

— Általában jó, bár bizonyos fontos könyvekből kevés van, mint pl. az Idegen szavak szótára. Enélkül az elsős pg-jegyzet nehezen volt tanulható.

Másik probléma, hogy a pg

gyak. sok embernek egy napon van, a kötelező irodalmat egyszerre akarja mindenki olvasni, így hamar elfogy a polcról pl. az Erdős-könyv is.

A következőket Kósa Erzsébet (II. évf. agrár) mondta el:

— Lehetne nagyobb is; bár amit kell, azt mindig megtalálom. Nagyon jó, hogy vannak tankönyvek, nem kell nekem hurokolásnom őket.

— Vizsgaidőszakban hol tanultál?

— Inkább otthon, mert nem szeretek úgy tanulni, hogy felérek és a képmbe bámulnak. Azért elég sűrűn járok, ha az embernek van egy üres órája, van mivel elfoglalni magát.

Végül hallgassuk meg az olvasóterem egyik dolgozójának a véleményét:

— Sokan panaszkodnak az ellátottságra. Ez nem az olvasóterem hibája. Nem minden van, amit kérünk, és anyagilag is korlátozva vagyunk.

— Előfordult már valami extra kérdés?

— Igen, sokszor. Ilyenkor elküldjük az illetőt a tájékoztatóhoz, de ez már a rektori dolga.

— Volt elég hely az idei vizsgaidőszakban?

— Igen, idén nem voltak problémák.

— Sokszor kérnek segítséget a hallgatók?

— Igen, főleg a könyvek keresésénél. Mi mindig szívesen segítünk, de természetesen nekünk is kell a hallgatók segítsége. Megtörtént, hogy a nekik szükséges könyveket este eldugják a könyvsorok mögé, és másnap délelőtt előbányásszák. Ezzel az egész évfolyamot károsítják.

— Biztos előfordul, hogy olvasójegy nélkül, vagy más olvasójegyével akarnak bemenni.

— Igen! Nem is régen történt, hogy egy külföldi diák magyarul jeggyel akart bejönni. Én ismertem őt, és mikor szóltam neki, elkezdett kibánni, elküldött melegebb éghajlatra, és hátravonult. Utána a főnökkel is rendkívül arrogánsan viselkedett, és még napokig idejárt, az elkobzott jegyet követelve.

— Lopások előfordulnak?

— Igen, legalábbis megpróbálják, a legkülönbözőbb módokon. Valaki a pulóver alatt vitte ki a könyvet, kint elővette, balszerencséjére éppen egy kolléga előtt. Ettől függetlenül általában jó a viszonyunk a diákokkal, és minél több embernek ajánljuk az olvasóterem látogatását.

— Köszönöm.

F. Cs.

Tanulmányi verseny

Ipargazdaság

Az Ipargazdaságtan tanszék az ipar szak KISZ-vezetőségével egyetértésben a tanulmányi munka elősegítése és a tanulmányi fegyelm erősítése érdekében ipar-gazdaságtan tantárgyból tanulmányi versenyt hirdet a nappali III. évf. ipar szakos hallgatók részére.

I. forduló:

Külön nevezés nélkül a II. forduló továbbjuthatnak mindazok a hallgatók, akiknek I. félévi gyakorlati jegye jó és jeles volt, továbbá akiknek gyengébb volt ugyan a félévi eredményük, de házi dolgozatukat a szeméniarüvezető kiválóan, illetve jónak tartja.

Ezenkívül az önként jelentkezők részt vehetnek a zárthelyi dolgozathoz hasonló írásbeli feladatok megoldásában, amelynek eredmé-

nyét figyelembe véve juthatnak a II. fordulóra.

II. forduló:

Március 23. és 30. között az Ipar klub keretében nyilvános döntőn mérlik össze tudásukat a versenyzők. A döntőn írásbeli és szóbeli feladatok szerepelnek.

A verseny anyaga a tanév elejétől március 15-ig tanult Ipar-gazdaságtan tananyag.

A verseny győztesének jutalmazására 5000 Ft-os keret áll a tanszék rendelkezésére. A legjobb eredményt elért hallgatók az év végi szigorlat írásbeli részére ún. „prémium-pontszámot” vehetnek magukkal. (Egyesnél jobb szigorlati dolgozat esetén + 30 pont.)

A versenyre szeretettel várjuk valamennyi hallgatót és eredményes szereplést kívánunk! Ipargazdaságtan tanszék

Informatika

Az MKKE Matematikai és Számítástudományi Intézet Informatika Osztálya tanulmányi versenyt hirdet másodéves nappali tagozatos hallgatók számára. A versenyen részt vehet minden hallgató, aki 1981. szeptember 15-ig versenydolgozatot készít az informatika témakörében.

Javasolt témák:

1. Elméleti kérdések: információrendszer-szervezés; irányításelemelés; rendszerelmélet; információelmélet; szakirodalom-feldolgozás.
2. Gyakorlati problémák: konkrét szervezés leírása, elemzése; vállalati működési rend elemzése; számítógépes módszerek (szimuláció, heurisztikus pr. KIPA, stb.) gyakorlati alkalmazása.
3. Oktatási, módszertani témák: számonkérési rendszer korszerűsítése; vizsgakérdéssorok; számítógépes vizsgaértékelés.

A felsorolt témákon kívül

egyéb, az informatika témakörébe tartozó munkákat is elfogadunk. Pályázni lehet az első félévben vizsgadolgozatként beadott dolgozatok továbbfejlesztett változataival is.

A dolgozatok ne haladják meg a 15 (gépelt) oldal terjedelmét. A dolgozatok értékelése után az Informatika Osztály házi konferenciát szervez a versenyzők számára. A konferencia zárásaként a legjobb munkák készítői jutalomban részesülnek.

A dolgozatokat a fenti határidőig a 347-es szobába kérjük leadni. A pályamunkákon kérjük feltüntetni a dolgozat szerzőjének nevét, szakát és pontos lakás- (kollégium) címét. A dolgozattal kapcsolatban konzultációs kérdésekkel lehet fordulni az osztály oktatóhoz.

Informatikai osztály

V. V. Szokolov:

Spinoza filozófiája és a jelenkor

Spinoza filozófiája a Marx előtti gondolkodás egyik kimagasló teljesítménye. A Spinozával foglalkozó irodalom a kezdetől fogva kitűnik az értelmezések sokféleségével és ellentétességével. E nézeteltérések nemcsak a kommentátorok világnézeti ellentéteiből fakadnak, hanem magának a filozófusnak nézeteiből is. Spinoza filozófiája ugyanis összekapcsolja a reneszánsz organikus szemléletét a XVII. század mechanikus világszemléletével. Tápot ad idealista értelmezéseknek is. Szokolov könyve feltárja ezeket az ellentmondásokat, sokoldalú elemzés után bizonyítja, hogy Spinoza filozófiája végső soron materialista, ateista. A könyv nagy tárgyismerettel, színes korrajzzal megírva Spinoza filozófiáját az ókortól a jelenkor-

rig tartó filozófiatörténeti folyamat láncszemeként ábrázolja. (Gondolat.)

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felolős szerkesztő: FARKASINSZKYNE HALAY EDIT
Szerkesztőség: 1093 Budapest, IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 174-548.
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha L. tér 3.
Felolős kiadó: TILL IMRE
Igazgató: 81-954. Szikra Lányomda, Budapest
Felolős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN
vezérgazgató

Még egyszer

Bódy Gábor filmjéről

(Folytatás a 6. oldalról.)

körében a „szabad szerelem istennőjévé” is. A társadalomnak ugyanis az egyébként abnormalisnak ítélt magatartásformák megdicsőítő besorolásra is kerülnek „címekéi” és szerepei, ha azok valamely okból hirtelen divatosá válnak. Psyche azonban nem kéri a szexualitás papnőjekénti mennybemeneteléből sem. Sőt, menekül e szereptől, egy időre még női mivoltával is szakítani próbál, rövidre nyírt hajjal, s férfiruhában élvezni a reformer város szellemi forgatagát. Nem sokáig élvezheti. A visszautasított „magasságok” után nyomasztó mélységbe zuhan: a „megesett lány” helyzetébe, a közvélemény által leginkább megvetett, különösen megalázó nő szerepbe kényszerül. Állapotosan rejtegetik (pedig maga tán el se búja), s a film egyik legszorongatóbb pillanatában éppen megszületett, nyivákoló gyermekével úgy bánnak el, mint a legutolsó kutyaöllyökkel. Fej sem merül annak a lehetőségére, hogy megtarthatná a „kicsit”.

Psyche tulajdonképpen halála jóval azt megelőzően bekövetkezik, hogy a meglódukt lovak szétapóssák testét. Attól kezdve, hogy Zedlitz felelősége lesz, igazi valóságban nincs jelen a világban. Abbahagyja a versrást, ki sem mozdul Kramowból, feladja szabadság utáni vágyakozását, véget érnek kalandjai, nem „devi-

ás” már semmilyen értelemben.

S Zedlitz báró bennit jó akarat alapján tervezett „bányászparadisomának” nyomászto képeit szemlélve már csak arra döbbenhetünk rá, milyen a „Psyche-nélküli”, minden változattól, eltéréstől, pozitív vagy negatív devianciától mentes világ. Egyforma, szürke kaszárnyákban tenyésztett, egyformán szürke emberek sorakoznak katonás rendben, alázatosan fogadva uruk, a báró jóindulatának rájuk háramló áldásait: egyenlően kímélt lakó-rekeszeit, a nekik egyenlően kijáró „állatorvosi” kezelést, egyenruhájukat, ember alatti szinten megrekesztett életük totális egyenlőségét. Szinte már csak magasságukban, hajuk és szemük színében különböznek egymástól. Ki tudja, meddig különbözhetnek ebben is! Hisz a koponyájukat méricskélő germán eugenika-professor már olyan kör ágense, amely atól sem riad vissza, hogy a külső megjelenés jegyeinek egyes kombinációit egyedül — normálisnak kiáltja ki, az összes ettől eltérőt pedig degenetálnak, s végső soron kiirtandónak minősítse.

A bányászok által nevelt szárnyas disznó a deviancia tragikomikus szimbóluma ebben az embertelen, uniformisba bújtatott világban. Egyszerre jelzi bátoriatlanul az eltérés lehetőségét és konstátálja kiábrándultan a devians egység sorsát.

Legyen bár szárnya, ez a disznóvá varázstól „Pegazus” is ott röfög a kondában, ugyanolyan szabványokban tartják, mint a többi disznót (és embert) s szárnyait legfeljebb akkor használhatja, ha makkolni „röfög”.

Egyetlen lény van még a faluban, aki nem állja ki a „józan ész próbáját”: a fehérruhás lány, aki nagypapja megbotránkozásával dacolva táncleéseket próbálgat — ahelyett, hogy a „dolgát tenné”. Psyche elmenekíti őt. Másokon még módjában áll segíteni, ha saját magán nem is. Őt véleglegesen megtörte az a fajta világ, melynek lehángoló kiteljesedéséhez — közönyösen vagy nagy ritkán ellenérzésekkel — férje oldalán most már ő is asszisztál.

Narcisz

Ungvárnémeti Tóth László, vérbaajos költő, orvos és filozófus a magyar vidék provinciális kultúrközpontjai és Kelet-Európa nyomasztóan kedélyes nagyvárosai között botorkálva üvölti örökön süket fülekre a felsőbbrendű ember korlátlan jogairól, lehetőségeiről és isteni méltóságáról szóló próféciáit.

Személyisége és próféciája tökéletesen visszhangtalan, darabja előadhatalan, mert életének különböző színterein inkább éles kontrasztokat szolgáltatnak személyéhez, semmint a befogadásnak akár csak halvány reményével kecsgetető környezetét. Éppúgy kiválik Réde és Bánvácska gögös — latinus, izolált (és felengzős) kulturáltságából, mint amennyire anakronisztikus, hogy épp a pesti mosodaudvaron, az embert gépalkatrészre nyomorító szerkezet tövében — Max Weber láttató erejű kifejezésével: a felépülő „szolgasság házában” — teljessédek

ki víziói a „korlátlan személyiségről”.

Lacit, eszméinek várható fogadtatásáról mindig közvetítő, pénz- és sikeréhes színházi vállalkozók értesítik. A művészet e szatocsai csalhatatlan biztonsággal minősítik a művészt. Soha nem művészi értékek alapján vagy valamely egyenrangú eszmény értékeivel szembesítve, hanem kizárólag a közvéleményhez igazodó „eladhatóság” szempontjából ítélik meg drámáját, verseit, tanulmányait.

A közvélemény és alakítói pedig nem kérnek Ungvárnémeti próféciáiból: műveinek sorsa sokáig agyonhallgatás, majd — halála után — egyes gondolatainak erőszakos, ragadozó kisajátítása.

Vannak olyan korszakok a „Psyche”-ben (és az életben), amelyekben a bokacsattogtatás, a sarkantyúpengetés: a „nemzeti” ríkacölús hangzavara nyomja el a művész szavát.

Más írók — például a „dekadens Bécs” — meghallgatják, ha nem is az eredeti, embertelen erejű (és embertelen) hitvallást, de annak egy kabarcérvá hízított „közfogyasztásra” szánt változatát.

Meghallgatják, ha Bécs „felöltlen romlottságát” épp a bemutatónál nem söpörné el egy újabb szigorú kor, amely az „orvgyilkos szerbeket” ócsárló praktikus hasznú műveket ünnepli.

Narcisz régóta nem él már, mire darabját a „kor szavát” megértő német direktor színre viszi Nürnberg, München és Berlin véres színpadain.

Igaz a harmincas és negyvenes évek Németországában eladott tragédiát már nem egyedül Lacit „írta”. „Társiszervő” benne Zedlitz báró a „józan ész” más, hozzá hasonló mérnökeivel együtt. Az ő mű-

helyekben, mosodákban és lakótelepeiken kitenyészett nyomorultak közül a tragédia sokozes barnainges statisztériája is kikerül. Áthatották hát végre a látnok eszméi a világot? Át, azzal a pokoli módosulással, hogy Tóth Laci narciszizmusa egy nemzet önimádatánál, szélsőséges személyiség — kultusza egy nép „Übervolk” — mítoszaként kelt diadallútra. Minden kelendővé vált, ami Ungvárnémeti próféciáiban embertelen, de továbbra is minden visszhang nélkül maradt, ami hitében nem embertelen csak emberföltötti (s ezért nagyon is humánus): a görccsös fanatikus remény, hogy az ember túlléphet önmagán, porszemléletének nyomorító korlátain, hogy kiteljesedhet, hogy megváltható.

Psyche és Narcisz

A filmről írt legtöbb kritika e viszony elemzésével kezdődik. Almási Miklós is, Szigethy Gábor is úgy érzi, hogy Psyche és Narcisz szerelmének beteljesületlen volta alapvető magyarázó tényező személyiségük megértésében. Almási megfogalmazásában: „Psyche és Narcisz... egymás iránti beteljesületlen vonzalmából pusztító szenvedélyt támad bennük mindenki ellen...” E megközelítésben mindketten amiatt válnak devianssá, mert nem lehetnek „normális” emberek, „rendes” szerelmeseik. Psyche kényszer-szabadságot és szabadosságot, s Lacit, ugyancsak kompenzációként filozofálgat.

Írásom végére hagytam e furcsa szerelem rövid értelmezését.

A fenti állásponttal szemben ugyanis azt tartom, hogy a főhősök személyiségéből inkább megérthető kettejük ellentmondásos kapcsolata, sem-

mint e viszony alapján maguk a személyiségek, s a film egésze.

Hisz Psyche és Narcisz, egymáshoz való viszonyukban aligha oldódnak fel annyira, hogy egész életük, magatartásuk jellemzéséhez szerelmük minősége adhatná a kulcsot. Narcisz „Psychevel szemben sem enged egy jótányit sem önimádatából, felsőbbrendűség-érzetéből. Igazában soha nem engedi közel magához szerelmét.

Úgy tűnik, Psyche számára is abszolút érték szabadsága, a teljes életre való törekvés fenntartása, s ezt még Lacit iránt érzett vozalma kedvéért sem áldozná fel semmi áron. Egy önimádó nem fogadhat el teljes jogú partnerként egy szabad személyiséget, aki nem hajlandó feloldódni benne, egy szabad egyéniség számára pedig önmaga teljés elvészését jelentené mások fenntartása nélküli imádata.

Mit ad hát nekik felemás, szárnyszerű szerelmük? Talán evgüttés kiteljesedésük gyönyörű, valóra válthatatlan reményét. Mindenesetre semmiképp nem kielégületlen, világszerető indulatok, mint Almási állítja. Psyche jellemzősekor. Írásomban igazolni igyekeztem, hogy a „Psyche” nem „világszerető személyiség-gekről” hanem „személyiség-pusztító világokról” szól.

Emiatt kihívó film. Nehéz kérdést tesz fel, személyes és felelős választásra kényszerít: az „embernek való világ” elengedhetetlen és természetes garanciájaként fogadjuk-e el az eltérő változatok, devians szemléletek, normáktól elütő magatartások létét és következtetését, vagy főtünk fölül, s elutasítjuk őket, mint rendellenes és ezért fölösleges vadhatásokat.

Greskovics Béla